

ÖRÖKZÖLD

Szórakoztató és tanulságos képes szépirodalmi folyóirat.

MEGJELENIK

minden hó 1-jén és 16-ikán
kétves füzetekben,
32 nagy nyolczad oldalal,
borítékban.

Szerkeszti és kiadja

BUDAY ALADÁR.

Megrendelhető

Budapest, IV. Ferencziek-tere 8.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

EGY ÉVRE... .. KORONA 5.—
FÉLÉVRE 2.50

Egy füzet ára 24 fillér.

HOVA VÁGYOM?

Oda vágyom,

Oda ki a pusztára...

Belenéznék

A fűző napsugárba.

Talán abban

Megláthatnám a rózsám,

A mint kék-gyöngy

Két szemével mosolyg rám.

Oda vágyom

Vad multság zajába...

Pohárcsengés,

Víg zenező hol járja.

Valamikép

Megenyhül ott a szívem,

Csalja kis lány

Hűtlenségét felejem.

Oda vágyom,

Oda ki a mezőre...

Belenéznék

A napba, lemenőbe.

Rajt' keresztül

Meglátnám kedvesemet,

A mint picziny

Habkezővel integet.

Oda vágyom

A komor temetőbe...

Szeretnék már

Ott pihenni örökre.

A szerelem

Harcza, nehéz küzdelme

Beférkőzik,

Csak ürt tép a szívembe.

Oda vágyom

Fel a hegytetőre, fel...

Pillantásom

Versenyt száguld a széllal.

Meg nem pihen,

Nincs az a hely, seholszem,

Hűtlen rózsám

Csak hiába keresem.

Dehogy vágyom!

Oda vágyom ölebe...

Pedig tudom,

A hűtlen nem örülne.

Nem is kérném,

Hogy ő viszontszeressen,

Csak, hogy tűrje

Bocsánatos szerelmem.

A NŐ MINT ÉLETTÁRS.

Szinte remegve fogok hozzá kitűzött feladatom megoldásához; bátorságot csak az ad arra, hogy egyes családok tűzhelyébe tett bepillantások alatt tapasztaltakról levonjam az elveket, melyek az élettársak boldogságát megalapíthatnák, mert bizom az olvasó jó indulatában s tudom, nem fog érte elítélni, kivált akkor nem, ha arról biztosítom, miszerint őszintén óhajtanám, hogy neveltjeink a jelen korban divó, a házastársak között gyakran előforduló hideg, egymás mellett tengődés kinjainak martalékává ne legyenek.

A fiatal jövődombeli feleségekhez akarok tehát szólni, kis képet nyújtva nekik egy ideálisan boldog házasságról, melyet legnagyobb részt ők maguk varázsolhatnak önmaguknak, hogy mosolyogva és büszkén tekinthessenek a társadalomban körül, meghazudtolva korunk panaszait, hogy a boldog frigyek «ritkák, mint a fehér holló».

Hogy tárgyunkra térhessünk, kutatnunk kell első sorban az okokat, melyek a családi életet nem hogy édennek lenni nem engedik, de ellenkezőleg valódi purgatóriummal változtatják, a melyből mindenki a maga módja szerint menekülni törekszik. E czélból szükséges, hogy egynéhány családnak belső életét figyeljük meg.

A család boldogtalanságát szerény nézetem szerinti gyakori megfigyelések alapján a következőkben vélem feltalálni.

Először a szülőket teszem felelőssé a jelen nemzedék elégedetlenségeért, kik gyermekeiket nem nevelték helyesen, a miből a legtöbb esetben az alább felsorolt visszasságok keletkeznek; ugyanis elhanyagolván a gyermekek eszményvilága ápolását, a mai realizmus közepette csak az anyagságot fejlesztik benne, mondván «kenyértől és nem álmodo-

zástól hizik az ember». — Így történik azután, hogy bizony nem ritkán kötetnek érdekházasságok — avagy — különösen a férfit — egy csinos arc, takaros, kecses alak (és semmi egyéb) bájjal el gyakran önvesztére, mert a kiábrándulás sok esetben nem késik sokáig. A nő pedig, a kinek csak kivételesen áll módjában férjet választani, elfogadja azt, aki jön, ha férjhez akar menni. Sokszor azonban látva, hogy férjelölt kevés van s így a családalapítás csak úgy lehetséges, ha a férfivilág figyelmét magára vonja — fényűzéshez, feltűnés-keltéshez folyamodik, mi azután nagyon könnyen második természetévé válhatik, melyről még mint asszony sem mindig képes leszokni. Ha mindketten átviszik a házasság életbe azt a gondtalan világnézetet, vége a család nyugalmának, — a surlódások egész láncza következik belőle.

Helytelen volna azonban azt állítani, hogy a kötött frigy feltétlenül czélvesztett, ha a házasság kölcsönös vonzalom nélkül kötött, — avagy ha azon körülmény áll fenn, hogy az ifju a megnyerő külső után választja élettársát, — és a lány ártatlan eszközökhöz folyamodik, hogy pártában ne maradjon. — Ha mindkét fél az oltártól új otthonába lépve teljes tudatában volna annak, hogy eskü köti őket egymáshoz egész életekre — komolyan törekednének a kölcsönös megbecsülésre, melyből idővel szerelm is fejlődhetik, úgy minden jóra változhatnék. — Állítasomat példával tudom megerősíteni: ugyanis egy kedves ismerősöm sirva lépett a nem szeretett vőlegényhez oltár elé. Szomoruan folyt le számára a lakodalom. Másnap haza utaztak s midőn újból találkoztam a fiatal asszonnyal, egy pár hónap, majd 2 esztendő folyt le. Mennyire meglepett engem a változás, mely kedélyében véghez

ment! Arcza sugárzott a boldogságtól, és ő egy pillanatra sem bánta meg lépését.

Csakhogy ilyen esetek ritkák; a mai kor szelleme nem arra neveli az embert, hogy másnak kedélyvilágát tnnulmányozza, ahhoz alkalmazkodjék, — más bajával vesződjék. Boldoguljon, kiki, a hogy tud! — Te vagy a férj, kötelességed rólam és családomról illően gondoskodni! Ha nem volt kellő jövedelem, akkor miért vettél el? — Férj keress, hogy a duzzogó ajkak mosolyra derüljenek, a könnyes, néha talán mérges nyilatkat szóró szempár újból sugározzék! — És a családfő keres és ad míg lehet. Ezek láttára ne keress közöttük boldogságot, otta szívek nem értik meg egymást!

Pilantsunk más hajlékokba, mit látnak ott? — Este van. Az asszonyka egyedül van otthon, várja urát, kit hivatalos teendői, kaszinó, gyűlések, jó barátok elvonnak a családtól. Fájó érzelmek lesújtják az elhanyagoltat; de ő csak tűr. Idővel megszokja a mellőzést és — közönyössé válik férje iránt, a helyett, hogy teljes erővel törekednék férjével az otthon megkedveltetni Más nő daczol, vagy ingerelni akarja férjét és a szórakozások tömkelegébe veti magát: ritkán van otthon, ha a családfő hazatér. Azáltal még jobban elidegeníti magától Egy harmadik szemrehányásokkal fogadja a hazatérőt, a mi a házi békének szintén nem válik javára. — Mind a három esetben a férj a hibás, de a nő tapintatlan magartartása tette a koronát a meghasonlás fejére. A szeretetlenség, vagy perpatvar ily előzmények után nem ér véget.

Ismét más házbán szorgalmasan foglalkozik a háziasszony kötelességeinek végzésével, pihenő óráiban a maga módja szerint szórakozik. — Hazatér a családfő gondteljes arcczal; de a feleség nem veszi észre a nehéz felhőt homlokán. A férj maga mondja el aggodalmainak, bánatának okát, de az asszony csak

fél füllel hallgatja. Talán nem érdeklik urának ügyes-bajai, vagy nem tudja fel-fogni azokat? És a férj napról-napra morogvább lesz; hiszen élete egén nincsen nap, mely boruját részvevő szívvvel élünze!

Végül a sok eset közül még egy nagy hibát akarok felemlíteni, talán a legnagyobbat, a mely legkönnyebben bontja meg a család boldogságát. Csak be kell tekintenünk olyan háztartásba, ahol rend, tisztaság és takarékoság ismeretlen fogalmak. Ágynemű, ruha-féle össze-vissza hányva. Rongyos, mosdatlan, fésületlen gyermekek zsbongnak szobában és konyhában, mely utóbbiban az étvágyat éppen nem gerjesztő módon készül az ebéd. — Nem csoda, hogy az ilyen családnak a feje örül, ha távol lehet saját otthonától, kivált akkor, ha az anya örökös panasza nyitja ajkait hol gyermekekre, hol cselédre.

Forduljunk el az olyan sajnálatraméltó szívár képektől, melyeket csupán azért idéztem, hogy tudjuk megbecsülni a nőt, ki kötelességeit mint feleség és háztartás feje hiven teljesítette, ki férjét, gyermekeit és ez által önmagát boldogította.

Kövessenek engem, tisztelt olvasóim! azon család hajlékába, mely a nevelő feladatát lelkiismeretesen és eredménydusan megoldotta. Lépjük tehát át a küszöböt; számunkra is nyitva áll az. — Örömmünnep színhelye a ház: a családnak félve ápolt virága menyegzőjét üli. — Boldogság sugárzik a vőlegény arczáról, üdvkivánatokkal halmozzák el a mátkapárt az egybegyült vendégek. — Csupán a szülőknek és a boldog menyasszonynak arczán ül egy mélabus vonás; pedig őszinte vonzalom vezeti az ifju arát lsten házába, követve a szülők áldásától, hogy örök hűséget, rendíthetetlen kitartást esküdjék szíve választottjának. Nem a megbánás keserű könyei állanak tehát szemekben, hiszen most is örvend az egybekelésnek az egész család; a szülői háztól való el-

válás nehéz perczei és a (bár óhajtott) bizonytalan jövő feletti aggodalom homályosítja el rövid időre a rendszeren derült vonásokat.

A szertartás végeztével és a szokásos ünneplések után egyszerűen, de izléssel berendezett új otthonukba vezeti őt a szeretett ifju férj.

HONVÁGY

Ajánlva Szabó Miklós tanítványomnak Braziliában.

Vándorfecské, messze szállj el,
Tengeren túl, könnyű szárnyon,
Szállj a földre, a mely látta
Eltűnt, boldog ifjuságom.

Innen, a hol a tavasznak
Soha sincsen hervadása,
Szállj oda, hol telet vált föl
Erdőlombnak fakadása.

Mondd hazámnak, hogy szívemben
Mindig él még drága képe :
Szent előttem, mint az oltár,
Soh'sem hervad hű emléke.

Tőle távol idegenben,
Mély keserv az utifársam,
A forró föld lánghevéből
Szép egéhez visszavágytam.

Vándorfecske, mondd el otthon :
Messez földön, gyászban élek,
S hogyha volna könnyű szárnyam :
Veled szállnék, követnék...

II.

Bégy áldott, szép hazám,
A hol minden röögöt
Hős élet váltá meg
S vér öntözött.

Forró könnyecskéim
Vigyetek el,
S szép Erdély bércein
Sirjátok el.

Hősök szent vériből
Virág fakadt :
Szabadság a neve...
Oh légy szabad.

Ha elvegyül porom
Más ország földjiben,
Nyugalma nem talál,
El nem pihen...

Ti boldog fellegek,
Ti égi vándorok,
A zajló tengeren
Túlszálljatok :

Szélvész, keresd föl ott
S ha megleled :
Gyors szárnyakon repítsd
Hazám felé...

Buday József.

UTOLSÓ TALÁLKOZÁSOM PETŐFIVEL.

Irta : Jókai Mór.*

Egy szép tavaszeli napon volt: Buda vára dicsőséges bevétele után. Nyáry Pállal sétálgattunk Pest utcáin. Szomoru látvány volt: a háztetők bombáktól átlukgatva, a gránit-utczaburkolat föl tépve, széthányva: a Dunapart járhatatlan.

Az az egész palotásor, mely a magyar főváros büszkeségét képezte, vég-től-végig leégve, összerombolva. A kormos falak ijesztően meredtek fölfel, egymásra hajoltak, mintha tanakodnának, hogy melyik dőljön le előbb? Az egész utcásor üszkös gerendákkal, kőfal-

törmelékkel borítva. A nagy vendégfogadók mind kiégett romok: a hol még nem volt a földszint leégve ott az ablakok deszkákkal beszegezvék. Alig lehetett egy pár embert látni a romok között, a kik bizonyosan azon tanakodtak, hogyan kellene e romok eltakarításához hozzákezdeni?

Legijesztőbb képet mutatott a vidágó dunaparti része. Erre haragudtak legjobban a budaiak; hisz ennek a terme szolgált tanácskozául a magyar országgyűlésnek. Azt alapjáig rommá kellett lőni. Most aztán kiegészítő része lehetett a másik

* Felolvasta a Petőfi-Társaság nagygyűlésén január 6-án.

felének, melyben egykor a német színház műzsái honoltak s mely még tavaly télen leégett. Néhol még füstölgött a pinczében a megolvadt réztető lávája, a mely keresztültört minden boltozatot. Ezt nem bírta eloltani az a háromnapos meleg eső, a mely Budavár bevételére következett s melyre azt mondta Nyáry, hogy «az az eső visszatéríti mindazt a kárt az országnak, a mit a háboru dúlása okozott.»

Alig birtunk megválni ettől a nagyserű panorámájától a palotaromoknak.

Hát volt erre nekünk szükségünk?

Bizony, bizony, mikor 1849. tavasz napján végignétem ezen a Dunasoron, kedvem lett volna az első rom szögletéhez odavágni ezt az én bohó fejemet, a melyben a szabadság eszméje szintén megszülemllett, hogy szétszakadjon.

Hanem ha most végignézek a két Dunasoron, akkor nem sajnálom, hogy még sem zuztam akkor össze ezt az én bohó fejemet.

Barangolás közben beszélgettünk Nyáryval a napok nevezetesebb eseményeiről, azok között volt a francia külügyminiszternek: Druyn de L'Huysnak a parlamentben adott nyilatkozata az orosz intervenció tárgyában Magyarországon. Diplomata stílusban orákulumszerű frazeológiával volt adva a válasz; de azért világosan megérthette belőle mindenki, hogy Magyarország az ez idő szerinti francia kormánytól semmi pártolásra nem számíthat. Sőt ellenkezőleg, a francia kormány sürgős figyelmeztést küldött az európai udvarokhoz, hogy a veszélyes bonyodalomnak elejét venni törekedjenek. Bonyodalom itt nem lehetett egyéb, mint Magyarország függetlenségének kimondása s a magyar fegyverek győzedelme. S hogy az alatt az ígéret alatt mit ért a francia külügyér, miszerint a francia kormány maga is kész érdekes rendszabályokhoz nyulni, azt meg lehetett tudni a római expedi-

ciójából, mely által az olasz szabadságharcosokat a szent városból kiverte.

E közben eljutottunk a nagy Kristófig. A hatalmas tengergázoló szent kőszobrának talapatára egy lepedő nagyságu plakát volt fölragasztva, vörös betűkkel pompázó, melyet kíváncsi csoport vett körül. Mi is oda csatlakoztunk, meg tudandók a plakát tartalmát.

Szemere Bertalan miniszterelnök rendelete volt az, melyben előre bocsátva az indokait, a közelgő orosz inváziót, föl szólit minden hazafit nemcsak arra, hogy fogjon fegyvert s sorakozzék a nemzeti zászlók alá, hanem hogy tartson e veszély elhárítására háromnapos bójtöt is, menjen a templomba imádkozni.

Nyáry Pál szomoruan csóválta a fejét s hozzám fordulva dörmögé:

— Lengyelország halálszagát érzem.

E pillanatban hangos kacaj hangzott föl mögöttünk.

Hátra tekintettünk.

Mi ráismertünk az alakra. Petőfi volt az.

Nagyon átváltozott az arca. A szakállát nem borotválta rég; az egészen benőtte az arcát, valami gyűrött fehér kalap volt a fején. Vitorlavászon-zubbonyt viselt, a minőt a közkatonák kapnak, arra volt kihajtvá a széles inggallérja; semmi katonai dísz, semmi kard az oldalán.

Mi ráismertünk, de ő ránk sem nézett; fogai közt morzsolta: «fuiumus Troes! Rues Ilium et ingens gloria Parthenopes.» Azzal megfordult s odább ment.

— Szegény bolond! mondá Nyáry utána nézve. — Most ez a nyakravalónemviselés miatt elvesztette a tisztí rangját, elvesztette a földet a lába alól. Ebben nyilatkozik meg a bolondok idioszinkráziája, hogy az öltözetet nem türik a testükön.

Azután elmondá Nyáry, hogy mi dologban jár most Petőfi itten. Irt egy magyar marseillaiset, ezzel a czimmel:

«Előre!» (Véres a föld lábam alatt. Le-lőtték a pajtásomat. Előre!) Ezt fölajánlotta a magyar kormánynak, hogy nyomassa ki százezer példányban s ossza ki a magyar honvédsereg között. Magának kívánt érte egy összeget. Ha jól emlékszem rá, tízezer forintot. Ha Nyáry Pál lett volna még akkor a miniszter, ő bizonyosan megadta volna azt a magyar Tyrtaeusnak s azzal Petőfi meg lett volna mentve a jövőendő számára: ki-menekülhetett volna a külföldre, vihetett volna magával Juliáját, Zoltánját s folytathatta volna ragyogását; hanem hát a tudósok minisztériuma nem birt érzékkel a poéták fajsulya iránt, Petőfi versét nem nyomatták ki, hanem adtak neki végkielégítésül ötszáz forintot. No, hát ez épen elég volt zsákmányul a fehéregyházi muszkának.

Elválásunknál azt kérdeztem Nyáry Páltól, hogy hát ő nem jön-e el a mai disztrakomába a muzeumba?

Elmosolyodott rá:

— Tudod, hogy én vizivó vagyok. Se nem mondok, se nem iszom áldomásokat.

Mert hát ez a nap a vigasságnak volt szentelve.

Nagy Sándor tábornok dandára volt keresztül-vonulóban a városon. A vitéz tisztikar üdvözlésére rendezett a főváros tanácsa bankettet, a melyben résztvehetett minden igaz hazafi, a ki a két forintot letette: a katonák mint vendégek. A disztrakomának a Nemzeti Muzeum nagyterme szolgált helyiségül, miután a nagy vendéglők mind rommá voltak löve. A Nemzeti Muzeum csoda módon megmenekült a bombázástól. Ott visszapotolhatatlan kincsei égtek volna el a nemzetnek.

Ebéd ideje előtt itt gyűltünk össze, várakozó közönség, a muzeum külső lépcsőcsarnokában.

Én odatámaszkodtam az egyik oszlophoz.

Egyszer csak azt veszem észre, hogy valaki más is oda támasztja a vállát. Petőfi volt.

Mondhatnám volt neki: «Hej Sándor! Mi sem így álltunk egykor valamikor ezen a muzeumi lépcsőn!» De csak nem szóltunk egymáshoz semmit.

Azonban egy másik ismerős alak is került mellém. Régi pajtás a komáromi rajziskolából, a kivel együtt tanultuk Orbán Gábor uramtól a görög oszlopok kiczirkalmazását. Nagy köpczös, csontos, de különben lomha ficzkó volt. Brosenbachnak hívták, az apja Verpflegs-Obercommissär volt a komáromi várban; a fia hadnagyi egyenruhát viselt.

Egyszer csak nagy mozgalom támadt a muzeum lépcsőzetén, egy csoport egyenruhás alak tódult fölfelé, élükön egy vidámarczu, középtermétű aranygalléros főtiszt. Ez volt Nagy Sándor tábornok. Diszruhás magisztratúális perszonák vezették, a kikkel élénken társalgott.

A várakozó közönség nagyon csöndesen viselte magát.

Erre az én Brosenbach barátom hátrafordul s ránk rivall:

— Oesverfluchte Civilisten, könnnt'snid eljen schrein, wenn der General kommt!

Már hogy mi: Petőfi meg én verfluchte Civilisten!

Petőfinek még erre sem mozdult meg az arca.

Mi aztán egykezttünk a fölvonuló hadsereg nyomában előre törekedni az étköző asztalokkal megrakott muzeumi nagyterembe.

A patkó-alakura formált asztalok egyikének a szögletében csakugyan sikerült helyet kapnunk, még pedig úgy, hogy a sors véletlen kegye által ismét összerültünk három régi jóbarátok; Brosenbach jutott az asztal végére, mi pedig Petőfivel az asztal két szögletére, egymással szemben.

Ekkor aztán csak meg kellett egymással ismertetnünk a neveinket.

Az én Broserbach barátom olyan szíves volt, hogy visszaemlékezett rám a régi rajziskolai időkben.

— Aha, der junge Fan! neben mir! Nem az egyik, hanem a másik.

Mi a rangom ez idő szerint? Mondtam neki.

— Tehát skríbler!

Ő ellenben nagyra vitte a dolgát. Hadnagy a Verpflegs-branchenál, a hol az apja Obercommissär volt. Számatalan csatákban részt vett s tömérdek szénászekeret megvédélmezett. Elmondta, hogy mennyi küzdelemmel jár ez az ő hivatása. A prófunt-süttetés a táborban, a széna-szalma-fuvarozás: az örökös harc *«mit der verfluchten Bauern»*, kik különösen *na, mesterek a zab elrejtésében a rekviráló tiszttől.*

Mi e közben ültünk szemközt az asztalnál Petőfivel szép csöndesen. Két ismeretlen ifju. Mi sem ismertünk senkit, minket sem ismert senki. Új emberek voltak itten, mi meg az elmultak.

Tavaly még ünnepelt költők, hirneves népszónokok, ma már fakó civilizisták, a kik örülhetnek, ha az asztal végén helyet kapnak. Porrá lettünk s azt éreztük.

S ha még csak magunk lettünk volna porrá; de éreztük, tudtuk, hogy porrá lett velünk együtt minden, a mi lelkünknek drága: a haza, a szabadság, a nemzet, a dicsőség, a költészet, az egész világ! — Nincsen jövő!

És aztán — egymást sem ismertük.

Tavaly még: «Lelkemnek megmaradt fele.» Ma már: «Ki az az ember? Nem ismerem.»

S miért így?

Azért, mert én nőül vettem azt, a kit szerettem — s a ki engemet oly igazán szeretett. Igazabban, mint a «feleségek felesége» az ő halhatatlanitóját.

Ezalatt csak lepergett a diszlakoma a szokott rendben, egész az utolsó mogyoró-dessertig, a mit ki-ki a saját fogával tört föl. (Még akkor volt foga a magyarnak.) S a kés-, villa-csörömpölés közben hangzottak a körmönfont toasztok mind a jelenlevő, mind a távollevő celebritások fölmagasztalására, a mi igen jeles visszhang volt Szemere Bertalan háromnapos bójt-rendelésére.

Engem élyítettek ezek a toasztok, a mikhez átkozott rossz vinkót kellett innunk. Mikor a földe zeng a lábunk alatt, mikor a romok a fejünkre akarnak szakadni, mikor a hullakeselyük kárognak a fejünk fölött, akkor mi előállunk dícselkedni, tön-jéneznii, hozsánnát, vivátot kiabálunk, poharakkal csörömpölünk, a helyett, hogy a véres kardot körülhordanók völgyön mezőn, a riadót kiáltva: «Fegyverre magyar! Itt az ítéletnapja!»

Csak ez a keserű hangulata a kedélyemnek magyarázza, ha nem is igazolja azt, hogy a toasztok végén én is fölemeltem poharamat s ezt a szót mondtam áldomás gyanánt:

— Én poharat emelek azokra a hősökre, a kik a szabadságharc alatt még ezután el fognak esni.

Siri csend támadt e szavaim után. Senki sem nyult a poharához.

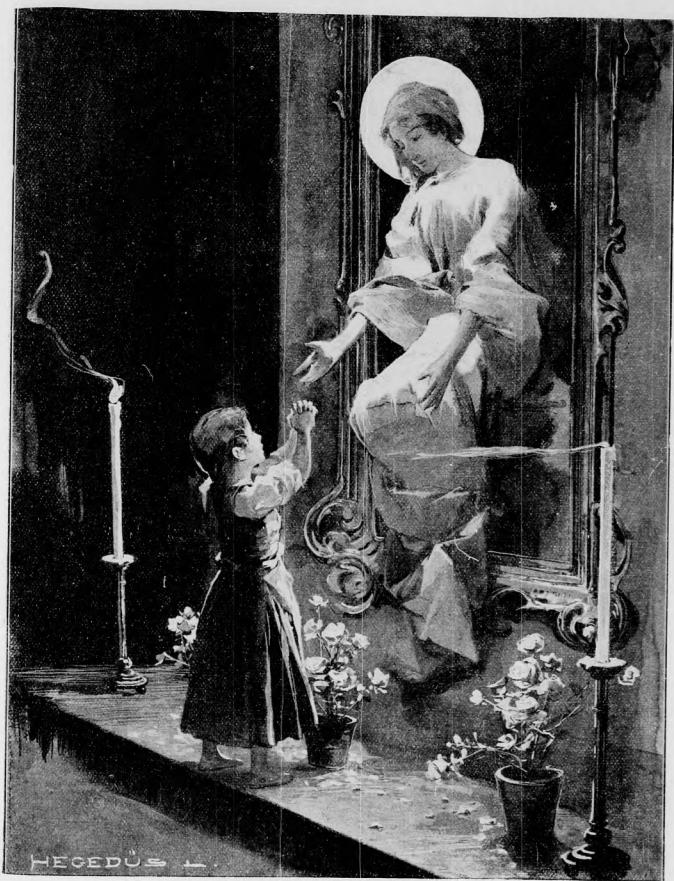
Hiszen bolond toaszt is volt. Méltó az agyonhallgatásra. De mikor én belőlem úgy kikivánczolt ez a mondas!

Csak az átellenben ülő Petőfi emelte föl a poharat s odakoczczintá az enyimhez:

— Köszönöm pajtás, hogy rám köszöntötted a poharád.

... Ekkor aztán megbántam nagyon, hogy ezt mondtam.

... Négy hét mulva már ott volt Petőfi az általam fölköszöntötték dicső sorában.

A hit szemével. — Festette Hegedűs L.

A JUGOVICSOK ANYJA

Szerb nép-ballada.

Uram Isten, micsoda történet!
Rigómezőn, hogy harcra kelének,
Mind a kilencz Jugovics ott volt ám —
S tizediknek az öreg Jug Bogdán.

Kéri Istent Jugovicsok anyja:
Ha ő neki sólym-szemet adna,
S lenne neki fehér hatyuszárnya,
Rigómező síkjára hogy szállna,
Hogy a kilencz Jugovicsot látná —
S tizediknek az öreg Bogdánt rá!

A jó Istent addig-addig kérte:
Sólyommá lett mindkét szeme éle,
És lett neki fehér hatyuszárnya
S Rigómező síkságára szálla.

Jaj, a kilencz Jugovics halott ám!
S tizediknek az öreg Jug Bogdán!
Kilencz koplja ott áll fejfa-módon,
A kopljákön kilencz sűrke sólyom,
Kilencz ló a koplják sora hosszá,
Ezek körül kilencz bős oroslán.

És kilencz ló nyerit föl egyszerre,
Bős oroslán kilencz jaidul erre,
S kilencz sólyom száll sikoltva fel-le.

De az anya a szíven erőt vett,
Nem törtek föl szívéből a könyek.

A lovakat fogja, a kilenczet,
Az oroslánt fogja, a kilenczet,
A sólymot is fogja, mind kilenczet —
És visszatér fehér kastélyába.
A menyét ott a mint meglátja,
Feléjük megy, ezek ő hozzája:
S összecsuklik kilencz özvegy jajja,
Kilencz árva könyje foly patakba,
Kilencz jó ló nyerit föl egyszerre,
Bős oroslán kilencz jaidul erre,
S kilencz sólyom száll sikoltva fel-le.

De az anya a szíven erőt vett,
Nem törtek föl szívéből a könyek.

Közepén a sötét éjszakának
Deres lova nyeritez Damjánának.
Szól az anya Damjánéhoz, kérdve:
«Mondd csak menyem, Damján felesége,
Mért nyerit ugy Damján paripája?
Talán éhes a tiszta buzára?
Talán szomjas Zvenca forrására?»
Felel neki Damján felesége:
«Édes napam, Damjánnak szüleje!
Nem éhes az a tiszta buzára,
Nem szomjas az Zvenca forrására:
Nyerit, mivel Damján rászoktatta
Éjfelenként őt az apró zabra
S országuti éjjeli járatra;
Kesereg ő mostan a gazdáján,
Hogy azt mért nem viheti a hátán.»

De az anya a szíven erőt vett,
Nem törtek föl szívéből a könyek.

Hogy megvirradt, hogy a nap fölszállot
Két fekete holló arra szállot.
Véres szárnnyal jöve mindkettőjük.
Elfáradtak; tajtékzott a csőrük.
Elesett hős kezét hozták ők el,
Újján arany karikagyűrűvel,

behull a kéz. Anyaölbe hulla,
Fogja azt a Jugovicsok anyja,
Fogja, nézi, forga, ja, forgatja...
Majd szólítja Damján nőjét, kérdve:
«Édes menyem, Damján felesége,
Ezt a kezét föl nem ismerné-e?»
Damján nője im e választ adja:
«Édes napam, Damjánomnak anyja,
Éz a kéz itt Damján keze fője:
Mert a gyűrűt jól ismerem rajta,
Velem ezzel ment az esküvőre.»
Fogja ismét Damján édes anyja,
Fogja, nézi, forgatja, forgatja —
És hozzája így suttoz az ajka:

«Oh, én kezem, oh, én zöld almácskám
Hol nőttél fel, — merre, hol téptek le?
Itt nőttél fel, az én lágy ölembé;
Ott téptek le, Koszovó síkságán.»

S fájdalomtól szive úgy megtelett.
Ugy megtelett: nyomban ott repedt meg.
Az ő kilencz hős Jugovicsáért.
S tizedikéért, öreg Jug Bogdanért.

Dömötör Pál.

Jóbarátokat magunk szerezzük; ellen-
ségeinket a jóbarátaink.

*

A nő jelleme a nőkről való ítéletében
nyilvánul legbiztosabban.

*

Minden nehéz, mit a földön viselnünk
kell, csupán egy van könnyű: a szem-
födönk fátyola . . . de ezt már nem érezzük.

Az élet talányát ki-ki a maga módja
szerint fejtené meg.

*

A tanult ember másnak, a tudós magá-
nak az, a mi.

*

A ki életében csak aranyért küzdött,
annak emléksobrát nem fogja marni — a
rozsdá! . .

WURMBRAND-VRABÉLYI STEFÁNIA GRÓFNŐ.

A művelődés-történelem lapjain oly kevés
név nevét találjuk följegyezve. A zeneszerző
hölgyek száma még föltűnőbbben kevés.
Pedig épp az ellenkezőjét hinné az ember,
ha tekintetbe vesszük, hogy a nőknek sok-
kal több alkalmuk van zenével foglalkozni,
mint a férfiaknak. Schuman mondása, hogy
«a női zeneszerzőket kényelmesen meg-
számlálom az ujjaimon» még ma is beválík.
A mi annál nevezetesebb, mert költészet-
tel, sőt festéssel mindinkább többen és töb-
ben foglalkoznak a hölgyek közül. Az
arisztokrácia hölgytagjai közül is nevet
vivott ki magának az irodalomban Suttner
bárónő, Kinszky Berta grófnő mellett még
akárhány, de hogy közülök valaki zene-
szerzéssel foglalkoznék, arról alig hallot-
tunk. Ha a multba tekintünk vissza, még
föltűnőbbé lesz a hiány, pedig művészzel
foglalkozni, a zenét művelni nagyon meg-
felelő és magasrasz foglalkozása volna a
legfőbb köröknek.

Egyike a kevés kivételnek, sőt bátran
mondhatjuk, az élők közül egyetlen kivétel
Wurmbrand-Vrabélyi Stefánia grófnő, ki
nemcsak első a nők között, hanem férfi-
társaival is versenyre szállhatna Apollo pál-
májáért. Bizonyítják a mesterek, kiknek
műveit ajánlotta. A művészek világában el-
törpül a társadalmi rang és állás. A polgári
származásu mester messze föltötte áll a fő-
nemes műkedvelőnek. És a kinek műveit

Liszt, Herbeck ajánlaskor elfogadta, az nem
állhat tehetség dolgában mélyen alattuk.

Művésznőnk nem csak az áriához ért,
hanem jellemet is tud darabjaiba önteni.
A szeretet zenéjét műveli. Szélid, lágy han-
gon majd az igaz benső érzést, a valódi
aggodalmat éneki, majd dörgő zenében
festi a szenvedélyt. Álomba tudja ringatni
zenéjével a hallgatót, az öntudatos éber álom
világába segíti át. És föltűnnek előtte szin-
tere, személyei, érzelmei annak a tiszta ér-
zésnek, melyet Wurmbrand-Vrabélyi Stefánia
oly mesterileg lekottázott.

Darabjai a zenekedvelők állandó ked-
venczei. Nem virtúznaknak ír, ő maga sem
az, hanem kedves költő, a ki témáját mind-
dig jól választja és jól is dolgozza ki. Mesteri
a lépcsőzetes emelkedés darabjaiban
és a befejezés mindig hatásos.

Wurmbrand-Vrabélyi Stefánia grófnő
Pozsonyban született és Herbeck vezetése
alatt itt is lépett föl először nyilvános hang-
versenyeken.

Művei közül nevezetesebbek: 15 magyar
jellemrajz; Álmod; A szép Meluzina; Keleti
gyászinduló; Largo-Zingaresa (magyar hang-
verseny Lisztnek ajánlva). Itt azonkívül szá-
mos táncdarabot, magyar dalt, románcokat.

«Esti ábránd» c. imű egyik újabb művét
itt adjuk s hiszszük, hogy zongorázó ol-
vasóinknak kedves ajándékot nyújtunk a
tiszta összhangu, mély érzésű zenedarabbal:

ESTI ÁBRÁND.

Zongorára szerzette: Wurmbrand-Vrabélyi Stefánia grófnő.

Op. 57.

Un poco lento.

ben cantando

Ped.

espressivo

ritard. molto

pp

Ped. ⊖ *Ped.* ⊖ *Ped.*

GYÓGYTUDOMÁNY A XIX. SZÁZADBAN.

Egy századév tünik le szemünk előtt; nagy időtartam, mely az emberi műveltség minden ágában eredményes nyomokat hagy, nagy tettekben bővelkedik. A gyógytudomány is részt vett a nagy előhaladásban. Sőt legnagyobb hálaival éppen a szenvedő emberiség köteles adózni a XIX. század fiainak tevékenységéért.

Egyikét a legáldásosabb felfedezéseknek az 1847. év hozta meg: a kloroform általános alkalmazását kábítási célokra. A mai generáció már nem ismeri a sebészeti műtét kínját, őt nem ijeszti a kés az orvos kezében. Fájdalomtól mentesen, a kínzás érzése nélkül veheti magát operáció alá. Noha varázshatása kétségtelen, mégse teljesen veszélymentes. Azért újabb kisebb műtétéknél előnyt adnak az eljárásnak, mely csak a kezelendő testrészeket és közvetlen környékének érzéktelenítését célozza. Ugyanis kokaint, enkain-olajat vagy más ilyen hatású gyógyszert fecskendeznek a bőr alá. Ez a módszer ismét nagy haladás a sebészet terén, mert a helyi kábítás által megengedi, hogy a beteget öntudatos állapotban és mégis fájdalomérzet nélkül operálják.

Másik lényeges könnyítés a sebészi műtéthez az úgynevezett vérűrités. A hirneves kiel sebész *Esmarch* Frigyes — nagybátyja a német császárnénak — 1874-ben mutatta be először azt az eljárást, melynek alkalmazásával a műtéttel járó vérvesztés teljesen megakadályozható. Az operálandó tagot a seb fölött kevés távolságban szorosan elkötik. A vérmegtakarítás által a beteg kevesebbet veszít erejéből, miáltal ismét ellentállási képessége megmarad és a gyógyulás gyorsabb menetűvé, a balkimélet esetleg halál pedig valószínűtlenné lesz.

A vérmegtakarításnál még fontosabb a modern sebkezelés, mely módszer életbe-léptetése *Lister* József, a híres skót sebész nevéhez fűződik. Szó sincs róla, hogy következményeiben nem a legfontosabb gyógytudományi vívmánya a letűnő századnak. Az eljárás célja a seb genyeseését, kár-

tékony anyagok roncsoló közbetolakodását megakadályozni, vagy ha már fellépett volna, ártalmatlanná tenni.

A belgyógyászat terén nem ily szembe-tűnő a haladás, de kitűnően bevált kísérletekben itt sem volt hiány. Itt van például a szérum, az ojtókezelés. Alapvető munkásai *Koch* Róbert és tanítványai: *Behring*, *Kitazato*, *Wernicke*, *Aronson*. Bizonyos betegségek ellen közönys és természetik folytán megvédett állatok vérében ugyanis vannak olyan anyagok, melyek azon betegségeket megakadályozzák. Ez a vérbeli anyag ellentmond az illető betegségnek akkor is, ha akármilyen csekély mennyiségben átviszik az ember vérébe. Ezen az elméleten alapszik a himlő és torokgyík ellen való beoltás és ha előkelő kutatóink ígretének hitelt adunk, nincs messze az az idő, mikor a kolera, a pestis, a hagymáz, a tüdővész bacillusainak ellenmégét is fölfedezik. Ha ez az ígret beválik, joggal mondhatjuk, hogy századunkban törték meg az ember legnagyobb ellenségének, a betegségnek káros uralmát. A járványok ellen sohasem küzdött az emberiség oly nagy tudományos képzeltséggel, mint a 19. század alkonyán.

Különösen a tüdővész ellen. Tisztán gyógyszerrel nem lehet ellene küzdeni, ezt belátták. Most az egészségi-diétikai gyógymódra fektetik a fősúlyt, melyhez czélszerű szanatoriumokat iparkodik megszerezni minden nagyobb város akár köz, akár magán uton. Kritikus szemmel nézve nem egyéb ez, mint visszatérés a régiek szempontjához, kik szintén nem orvosszerekkel, hanem életmódváltoztatással akartak szabadulni a kóroktól.

Még inkább közeledünk majd a régiek gyógyászati elveihez akkor, ha a járványos betegségek ellen valóban az állatok testéből kivont anyagokkal fogunk szervezkedni. Kinek nem jutna ilyenkor eszébe, hogy a régiek ugyancsak az állatok egyes testrészeinek tulajdonítottak gyógyíthatást.

Örökké nevezetes lépése a 19. századnak a gyógytudomány terén a villamoság álta-

lános alkalmazása gyógyítási célokra. A sebészeti műszerek tökéletesítése ugyszólván semmi kívánni valót sem hagyott hátra.

Remélhetjük s biztosra vehetjük, hogy a huszadik század fiai majd nyomukba lépnek a tünő század tudósainak és folytatni fogják

azt a munkát, melyért jutalom és elismerés ugyan nem mindig, sőt ritkán jár, de mégis legnemesb feladata marad az embernek: segélyére sietni a szenvedőnek... megszabadítani az embert a folyton fenyegető véstől.

A VIHAR.

Ezt az anekdotát egy képviselő beszélte nekem, kinek ékesen szólása nemcsak a Házban ragadja el a hallgatóságot, hanem a templomi székében is.

Saját kényelmem okáért neki adom *ét* a szót. (Első személyben legkönnyebb írni). Pedig csak bajt csődíték magamra; mert majd folyton furdal a lelkiismeret: hogyan tudom lekötöztetni a kitünő elbeszélő hangját?

Harmadéve Dél-Franciaországba utaztam az Adria fieme-szicília-marseillei vonalán. Hajórazzállás előtt összevásároltam a Piazza Adamichon a könyvtáránál egy csomó folyóiratot és fizeték, hogy legyen mit olvasnom utközben. (Míntha az ember betüvel élne a tengeren! Első este az ágyban elővettem az egyik olasz folyóiratot, ha jól emlékszem, a milánói Treevs-czég kiadványa volt, hogy legyen min elaludnom. Lapozgattam benne. Egyszer csak megakad a szemem egy kis nautikai czikken. Mit olvasna az ember, mikor odakint a tenger mormol, ha nem nautikai czikket!

Hát igen ügyes, igen eleven volt az a czikkecske. Sőt azt mondom, olyan pompás népszerűsítése a hajós ismereteknek, a milyenne még alig akadtam. Tüstént megértettem belőle: mi a chronométer, mi a sextans, mi a log. Hát legalább nem leszek itt a hajón egész falusi ember.

Másnap ebéd fölött a kapitány urakkal már az idő és a sebesség fölött vitatkoztam s mikor csodálkoztak rajta, honnan tudom én ezt a sok műszót és mindent, megvallottam, hogy abból az olasz folyóiratról.

— Mert az a czikk igazi remekmű; névtelen írója nemcsak tengerész, hanem művész is. Vajjon ki lehet?

A harmadik kapitány (kis barna fiatal ember) csöndesen elmosolyodott magában. Aztán kiitta a borát és fölment a hidra.

Mi a manó?

Délután megcsiptem őt odafönt:

— Miért mosolygott ön, mikor ama czikk szerzőjéről beszéltem?

A kapitány elpirult egy kicsit:

— Azért, mert azt a semmisséget én irtam.

De én erősen gratuláltam a derék ifjunak. Bizony kár, hogy a log-könyvbé irrogat az olyan ember, a kinek így fog a pennája. Beszélni fogok a miniszterrel, hogy a tengerészeti hatóságnál, vagy a révkapitányságnál gondoskodjék valami szép kis nyugalmas állásról.

A fiatal kapitány szerényen mosolygott:

— A kollegámnak ne szőljon, tisztelendő ur. Röstelleném, ha tudnák, hogy firkálok is néha.

Molfettánál vihar kapott elő bennünket. Barit meg sem közelíthettük. Reméltük, hogy Catania felé jobb idő lesz. De az orkán nőttön-nőtt. Engemet a tengeri betegség nem bánt. A parancshídról néztem a zöld vizek zordan hegyes vidékét: a roppant hullámokat. Fecsegni is szerettem volna a kapitány urakkal. De a kapitány urak nem igen voltak jókedvűek. Harapófógoval kellett belőlük kihúzni a szót.

Éjszaka jól aludtam volna, ha nem kell minduntalan az ágy szélébe kapaszkodnom, hogy ne vessen ki a dühös beccheggio. És hallgattam, mint mérsékli a gépész a csavar forgását, mikor a hajó fara ki-kiemelkedik a vizből. S ugyanakkor azt is észrevettem, hogy a gép lassan jár. Vajjon miért nem haladunk mi teljes erővel?

Reggel aztán megtudtam.

Elég jó kedvvel kapaszkodtam föl a hidra,

de megdöbbenett, milyen hosszú képe van odafönt mindenkinek. Legkivált az én genialis kapitányomnak.

Hát azért nem haladunk teljes erővel, mert a szén fogytán van. Takarékoskodni kell vele. Egy kis mulasztás történt: nem vettek be eleget. Jó időben elég lett volna, sőt untig elég. De most...

Ejnye, ennek fele se tréfa.

S ezt aztán még erősebb meggyőződéssel mondtam másnap.

Most már úgy volt, hogy egyenest Malta felé törekszünk. De Otrantonál úgy oldalba kapott bennünket a vihar, hogy azt mondtuk, a mit az egyszeri török kapitány: «Malta jok!» S immár a comandante is erősen ránczolta a homlokát. A kis kapitány meg sápadt volt, mint a rongy.

Baj van, igazán baj van!

Mert a szén füstté változva, csak egyre gomolygott kiéle a kürtön s vajjon meddig tart benne? Hátha csak estig s akkor mi lesz velünk?

A vihar tombolt. A hidon lenni nem lehetett többé veszedelem nélkül, mert az átesapó hullámok majd elragadták az embert. A comandante szigorúan követelte, hogy menjek le a tereembe.

Ott is rossz világ volt. Kimozdult a helyéből és összetört minden, a mi mozdulhatott és törhetett. Kapaszkodtam a divánon, egy lámpás meg nem tudom hány tányér cserepei közt.

Egyszer csak betántorog az én kis kapitányom s az asztalba fogódzva, megáll előttem:

— Tiszteendő ur, szeretnék valamit mondani.

— Kérem, tessék...

— Emlékszik arra az olasz folyóírátra?

— Melyikre?

— Arra, a melyikben az a nautikai czikk volt.

— Hogyne!

— S ugy-e, arra is emlékszik, hogy én azt mondtam, hogy azt a cikket én írtam?

— Arra is emlékszem.

— Hát tiszteendő ur... hát megvallom, meg kell vallanom, hogy... hogy azt a cikket nem én írtam!

Ezt mondta a kis kapitány. És köny csillogott a szemében. Azzal kiszaladt, azaz hogy botorkált a teremből.

De én nem mosolyogtam. Mert eszembe jutott Jónás próféta igéje: «Tudom, hogy én miattam támadott ez a nagy vihar tereátok.» Meghatott pillantásom kísért a hívőt, az igaz embert.

És most kegyeteken a sor, hogy mosolyogjanak vagy ne mosolyogjanak.

... Fél óra mulva elült az orkán. A szél kedvezőre fordult. Alkonyatkor már alig volt fodros a tenger.

Este vígan vasoráztunk Malta kikötőjében.

Tóth Béla.

ELFELEDETEM

Kicsiny falu, drága szülőföldem,
Mikor foglak téged látni újra?
De emléked megőrzöm szivemben,
S nem felejtelek el soha... soha.

Kis házaid közül kifehérltet
A papi lak, melyben bölcsőm ringott:
S jó anyám örködött bölcsőm felett,
Nem kímélve semmi fáradtságot.

Itten töltém édes gyermekségem,
Ifju éltém legszebb idejét,
Édes anyám szerető ölében
Tanulgattam sok szép versecskét.

De nem soká tartott ez az élet:
Iskolába szőlítottak el,
Tanultam a rendhagyó igéket,
Messze földön idegenekkel.

Hej azóta csak ritkán láhattam
Szülőföldem!... drága jó anyám!
És a rendet, mit otthon tanultam,
Lassacskán mind elfeledtem már.

S elfeledtem drága jó anyámnak
Mindig jóra intő egy szavát:
«Fiam, légy jó s Isten áldásának
Élvezed majd dúsan harmatát.»

Miklós Ferencz.

A GOMBLYUK.

Irta: *Henry du Plessac.*

I.

Gobertin ur átjött az ebédlőből és elhelyezkedett a kandaló melletti karoszekében. Arczán meglátszott az elégedettség: jól ebédelt. A szolgáló még fekete kávé is hozott neki és oda tette melléje a kis asztalra. Gobertinné asszony is bejött, konyakot tett férjének az asztalára és gyöngéden megkérdezte:

— Nos, Pami, jól esett?

— Nagyon jól, fölségesen? Mari igazán jó szakácsné, és te a legjobb asszony vagy a világon.

Gobertinnének jól esik a dicséret és annak kellemes hatása alatt hajtja fejét álomra a zsölyében. Oh igen! Ilyen a boldog házasság. Közvetlen az ezüstmenyegző előtt állottak és még mindig oly egyetértő, boldog házastársak voltak, mint a mézesetek első napjain! Soha legkisebb árnyéka se az egyenetlenkedésnek. Mindenben ugyanaz a nézetük, ugyanaz az ízlésük, ellenszenvük. Mindenben összhangzanak, még természetük terjedelme is kényelemszeretetük is ugyanaz. Nincs miért szemrehányást tenniök egymásnak. Gobertin szerette nejét, Gobertinné viszonzta ezt az érzelmet, sőt bizonyos tisztelettel nézett férjére. Kettős forrása volt az érzésnek. Először az, hogy Gobertin ur, mint bórnagykereskedő tekintélyes vagyont tudott szerezni, a mi általi élete végnapjait nyugalomban élheti le és másodsor az, hogy őt Epamimondasnak hívták. Hiszen csak tisztelni kell azt a férfit, kinek ilyen dicsőséges neve van! Teljes volt az öreg pár boldogsága, mégis mélyen fűlsóhajtott Gobertin ur, miközben újságját olvasta; visszhangul a feleség hortyogása volt rá a felelet. Miért sóhajtsd ön, Epamimondas ur? Talán való-

ban igaz, hogy nincs a földön tökéletes boldogság, és ön, daczára minden szerencséjének, szintén alá van vetve ennek az általános törvénynek?!

II.

Gobertin ur azok névsorát olvasta a lapban, kik a bőrpar kiállításra alkalmából rendjelet kaptak. És Gobertin ur neve nem volt köztük. Ez a fájdalom minden évben megújult Gobertin ur számára, mert becsvágó volt és leghőbb óhajta, hogy gomblyukában ő is színes szalagot hordhasson. Hiába jegyzett nagy-nagy adományokat jótékony és közczélokra, hiába halmozta el figyelmével mindazokat, kik a zöld asztal mellett helyet szoktak foglalni. Őt, Gobertin Epamimondast mindannyiszor mellőzték. Ez bántotta a szívét! Egy szalagocska! Egy kis színes szalag a gomblyukba: e körül forgott minden gondolata, minden vágya. Kimenőre tarka virágot tűzött gomblyukába, hogy távolról csalódást idézzen elő, de önmagát nem áltathatta vele. Oh mi keserűség!

Hirtelen eltűnt arczáról a gond, a szomorúság nyoma. Fénylő szemmel tekintett alvó hitvese felé és hangosan fölkiáltott:

— Ez pompás gondolat!

Gobertinné fölrezent.

— Mi az, Pami? Rendjelet kaptál?

— Fogok kapni . . . Olvasd ezt?

És odavitte nejének az újságot, hogy megmutasson belőle egy hirdetést a negyedik oldalon:

Külföldi nemesi nevek! Rendjelek! Gyors és biztos közvetítés, Mimoso Fernandez ur. Montmartre 24. Rendelő órák délután 3—6.

— Odamegyek — mondá Gobertin ur olyan erélylyel, mint a minővel nagy-

nevű görög druzzája mondhatta ki elhatározását, mikor a lakemonok ellen sikra szállott.

III.

— Gobertin ur! — mondá Mimosa Fernandez, miután minden körülményt töviről-hegyire megmagyaráztatott magának — valóban érthetetlen, hogy olyan férifut, mint ön, tekinteten kívül hagyták eddig. Hanem csak bizza rám, én majd kiközösülöm a csorbát. Összekötéseim által majd önre terelem a külföldi udvarok figyelmét. Szabad kérem még egyszer a nevét?

— Gobertin Epamimondas.

— Epamimondas?! Önt Epamimondasnak hívják és még nincs rendjele? Minő időkben élünk hát? Mire figyelnek hát ma az emberek? Attól a híres görög hadvezértől származik ön?

— Nem tudom, de meglehet.

— Biztosan! Nem is lehet másként! Majd kikutatjuk. És ha kiderül: akkor ön nem elégedhetik meg holmi apró rendjellel, akkor önnek rang és cím dukál, olyan, a mely nagy ősré emlékeztesse, pl. Leucára gó őija, vagy Mantinea hercege.

— Oh az sok lenne! — szerénykedett Gobertin, valami rendjelet jobban szeretnék . . . Azt látni lehet . . .

— Koronát az érdemnek! A mi késik, az nem marad. Egyelőre arra kötelezem magam, hogy a hondurasi Kondor-rend lovajgává avattatom önt tizenégy nap alatt. Az előkészítő eljárás költségeire 250 frankot kérek, azután megtérítendő költségek.

— Csak egy kérdést, kedves Mimosa ur. Milyen színű a Kondor-rend szalagja?

— Piros, vékonyka lila keretben.

— Nagyon piros?

— Nagyon.

— Van olyan, hogy . . . hogy távolról a . . . a becsületrend szalagjának nézhetnék.

— Akár közelről is.

— Mimosa ur, itt van a 250 frank!

IV.

Nyolcz nap mult el csak, mikor Gobertin ur levelet kap Mimosa Fernandeztól, hogy ügye a legpompásabban halad előre és a hét folyamán meg is érkezik a kinevezési okirat. Hanem a szabályok értelmében előbb megtérítendő a költségek és kéri Gobertin urat, hogy 580 frankot küldjön haladéktalanul a címére. A Gobertin-párt módfelett meglepte a gyors elintézés. Epamimondas ur azonnal postára tétette a kívánt összeget és névjegyét rendelt, melyen rajta legyen «a hondurasi Kondor-rend lovagja». Feleségét pedig megkérdezte:

— Asszonykám, nem kellene nekünk a rendjel tiszteletére diszebédet adnunk?

— Hogyne, én is így gondoltam.

— Meghivnunk Laborékat, Odist a fiaival, Fels Györgyöt, régi barátomat, Dartolt . . .

— No igen. Matiasékat sem szabad elfelednünk, meg Carosékat . . .

— Seríhoef asszonyt és unokáit.

— Teringettét, ez már eddig tizen-nyolcz ember, rajtunk kívül. Az ebédelőben pedig csak tizenkettőnek van helye.

— Hát kiveszszük a bal falat az én dolgozószobámból. Az ugyis csak beton, és később megint könnyűszerrel visszaállítható.

— Jó, jó . . . Mindjárt beszélek a házi-urral. Hiszen nem fog az sokba kerülni.

V.

Mikor a fal ki volt emelve, akkor vették észre, hogy a két szoba kárpítja teljesen elüt egymástól. Ez így nem maradhat. Hosszu válogatás után végre világos-zöld kárpitban egyeztek meg. Ehhez a diszkrét színhez azonban éppen nem illt az ebédelő mahagoni-utánzatu butorzata, még kevésbbé a dolgozó-

szoba tölgy-berendezése. Ez már nem kicsiny dolog. Két szobát újra butorozni!

— Én azt hiszem, hogy diófából rendeljünk egy ebédlőszobabutort huszonegy személyre, — mondá Gobertinné.

— Középen nagy csillárral.

olcsóra, az ujakat nagyon drágára szabta. Mikor már helyén állott az új butor, akkor gondolkodó szint öltött Gobertinné asszony arcza.

— Mi bajod édesem?

— Oh Istenem, most jut eszembe,

Édes, édes anyám! — Festette Laukota Hermin.

— Magától értetődik. Dolgozószobára neked nem nagy szükséged van már. Ha pedig Mimosza urnak sikerül családfádat egybeállítani, akkor ugyanis nagy házat kell vinnünk.

— No persze.

A kárpitós a régi butorokat is elfogadta a fizetésben. A régieket nagyon

hogy a mi chinaezüstünk már nagyon régi és kopott. Ha valódi ezüstöt vennénk, az tulajdonképpen nem is kiadás, csupán tőkeelhelyezés.

A férj igazat adott drága nejének. Közös elhatározással aranszegélyű ezüstszerviszt vettek, mindjárt kikötően a föltételt, hogy idővel czimert is tartozik

belevésni az ötvös. Ha majd egybe lesz állítva a családja.

VI.

Természetesen az új diófa-ebédlőhöz nem illettek a szalon régi meggyiszinű butorai. Azok még a «bőrnagykereskedő» idejéből valók. Tehát át kellett engedniök helyüket az új világos-kék damaszt-garnitúrának. Alkalmi vétel volt, nagyon olcsón jutottak hozzá. Mindezen «kedvező alkalmak» daczára kénytelen volt Gobertin ur egynéhány állampapírját piacra vinni, a mi lehangolta kissé. De csak egy percze! Hiszen épen az imént érkezett a nagy jelentőségű okirat, melyben «Gobertin Epamimondas ur a hondurasi Kondor-rend lovagjává ezezzel kinevezetik».

Nyolcz napra ezután megvolt a dísz-ebéd, melyre Gobertinné új selyemruhát csináltatott, s a mely férje állítása szerint, kitünően állt neki. Karpereczet, függőt és nyakéket is ujat kapott, melyeken remek mozaikban a hondurasi Kondor-kereszt volt kirakva. Gobertin ur új szalonkabátot is csináltatott, tizszer is lelkére kötve a szabónak, hogy valahogy kicsire ne szabja a balhajtóka gomblyukát. Az ebédre való előkészület közben majdnem megfeledkezett jó Gobertin urunk arról, hogy a külföldi rendjel viselhetéséhez a kormány engedélye is szükséges.

Végre fölvirradt az ünnep napja! Az ebédet a leghíresebb főző- és ünnepélyrendező czég szállította. Jó borokkal volt megpakva az asztal. A csemegénél már a legjobb hangulat uralkodott. Mindenki nevetgélt, szórakozott, énekelt. Egyik-másik vendég ugyan elaludt az asztalnál, de a másik ur olyan nótákra gyujtott rá, minők miatt bizonyára mind elpirultak volna a hölgyek, ha már ugyis pírba nem borította volna a kitünő élelemre élvezett még kitünőbb bor és pezsgő. Vigasság volt, melynek végeztével Gobertin ur, a hondurasi Kondor-rendjel

új lovagja olyan ittasan botorkált ágyába, hogy folytonosan csak azt hajtogatta:

— Epa... papa... mini... pami... minon... mondas az én... én nagy... nagyatyám!

VII.

Az ébredés már annál keservesebb volt.

A belügyminiszterium hivatalos levélben adta tudtára «T. cz. Golbertin E. urnak», hogy a hondurasi Kondor-rendet Franciaországban nem ismerik el és így büntetés terhe alatt tilos annak jelvényét hordani. Gobertin ur Mimosa Fernandezhez rohant. Ám Mimosa ur, miután végighallgatta panaszát, nyugodtan így felelt:

— Kedves jó uram, ehhez nekem semmi közöm. Én csak arra köteleztem magam, hogy megszerzem önnek a rendjelet, de arra nem, hogy a rendjelviselési engedélyt is biztosítom.

— És Epamimondas?

— Kutatni fogom tovább. Csak az nehezíti meg a dolgot, hogy 362-ben Krisztus előtt halt meg s hogy gyermekei nem maradtak. Hanem ha a szükséges előkészítési költségekre 1200 frankot...

Tovább nem hallgatta Gobertin ur, hanem tekintet nélkül a lovagi méltóságot kötelező illemszabályokra, hatalmasan becsapta maga után az ajtót. Otthon aztán összekapott a feleségével: rendes következmeny, ha a férjtellemtelenség éri. Az asszony sem maradt adós a felelettel: rendes körülmény, ha az asszonyt boszantják. Végre, mikor Gobertin ur a számlákból arra a tudatra ébredt, hogy 21.258 frankjába került neki az a rendjel, melyet viselnie sem szabad, akkor így kiáltott a feleségére;

— És mindennek te vagy az oka! A te neveltség, fényűző hajlamod.

— Nem igaz! Hallatlan! Te vagy oka, a te ostoba hiúságod. Mintha nem lehetnél meg rendjel nélkül is.

És így tovább. Válasz és ellen-
válasz.

Valóban jó, hogy az ezüstmenyegzőig
még nem vagy négy hónap. Addig le-
csillapulnak a rendel-okozta hullámok.

Persze az is jó, hogy Gobertinné asz-
szony most kapta meg a szép ékszere-
ket, mert ennyire sohse kényeztette volna
őt el férje, ha ki nem nevezik a hondu-
rasi Kondor-rend «titkos» lovagjává.

○ MERENGÉS ○

Óh! rég volt már az, midőn még fülembé
Dudolta anyám altató dalát,
«Aludj-aludj el, tente-tente, szépen»
S ajkamra nyomta édes ajakát.

És én aludtam — és szép volt az álom
Tündér királyfi — tündéri leány,
Álmomba láttam, mint beszélté néha,
Ha sirni kezdtém, édes jó anyám.

Boldog valék és örömtelt napok közt
Repült az élet vidáman felettem,
Mosolygó arcczal néze rám anyám,
S ha bánat ért is, tüstént elfeledtem.

De minden elmúlt ... Boldog gyermekévek,
Virágszirmok! ti mind elhulltatok,
Világ zajában száz veszély közt állni
Azért tudok csak, mert szegény vagyok.

○ IDYLL ○

Tavaszzal szép, nyíló virág közt,
Járkál a kertben egy leány,
S egy ifju rózsaszált letörve,
Vágyódó hang két ajakán:

«Óh szép virág, csak volna szárnyad,
Rózsámhoz küldenélek el,
Könnyű hirt kötve szárnyaidra,
Hogy azzal őt keresd te fel.

Egyet, azt, hogy édes csókját
Behelje himes szirmaidra.

Mást, hogy lenge szellő szárnyán
Hozzám küldjön vissza újra.»

Halász Imre.

○ KÉPEINK ○

Edes, édes anyám (36. oldal). Ezt a képet
valóságban mindennap sokszor is láthatjuk.
Anyja keblén a gyermeket. Van-e ennél
szébb kép? Összedobog a szívük, egy-
másra tapad az ajkuk. A hosszú, forró
csókban mennyi érzelem! A legmagaszo-
tosabb szeretet, a legbensőbb vonzódás, a
legőszintébb hála, a mi csak földön két
lényt egybefűzhet. — Ebben a szeretetben
nincs önzés, ebben a vonzódásban nincs
érdek, ezt a hálát nemcsak a kötelesség fe-
jzeti ki. Van-e ennél szébb kép? Mennyi

szenvedés fér el az anyai szivben! Mennyi
önfeláldozás a gyermeki kebelben! Van-e
ennél szebb kép?

A hit szemével. (41. oldal) Bele van írva az
ember szívébe, hogy a próbáltatások perczé-
ben, mikor már földön nincs segély sehol, az
egkekhez forduljon. A hol örök boldogság
honol, ott kell írniak lenni az ő számára
is. Megfejthetlen bizalom vonzza a föld
gyermekét az ég lakóihoz. Az egyigaz val-
lás tisztult fogalmat ojtott e bizalom mellé
a szívébe. A hite: vigasza. És megindul a

templom felé, az oltár elé, hogy ott kérjen, ott esengjen. A gyermeteg föltétlen bizalom nem engedi, hogy csalódjék. Hisz im' hány-szor tapasztalja, hogy az égiek részt vesznek a földiek sorsában! Miért nem segítené hát őtet is? És látja, a hit szemével látja, miképp száll le hozzá az égi alak. Hogy

érte nyújtja kezét, hogy le tud hajolni hozzá.

Oh boldog szív, mely hittel telt el! Oh boldog szív, mely bizni tud!

Nincs a teremtésben vesztes, csak az, ki nélkülözni kénytelen ezt a hitet, ezt a bizalmat!

☞ MŰVÉSZET ☞

Uj darabok.

Félemberek. (Színmű, írta Malonyay Dezső.) Meséjét nem igen érdemes elmondani. A nagytratóró Kun Béla története, a ki szeret egy másik asszonyt, csak azért, hogy ez uton lássa be, mennyire érdemi inkább a felesége a szerelmét és párhuzamosan az asszonynak szépettevő, léha, de zsenialis tehetségű udvarló históriája, a ki azonban ugyancsak hamar bevonja a vitorlákat, mikor a nő valóni készül, hogy hozzája mehessen — régi, sokszor megírt dolgok. De annál érdekesebbek az egyes alakok, a kiket Malonyay a szinpadra vezet. A félemberek. Végigcsúfolja bennük az egész társadalmat, a mai politikát, a családi életet, az irodalmi negédedséget, a felekezeti gyűlölséget. Ezért jó Malonyay darabja, a nélkül, hogy egészben jó darab volna. Majd ír ő jobbat is még.

Szezcesszió. (Szatirikus korkép, írta Lavedan.) A Vigszínház első uj darabja ez évben. Rosszabbat már nem is választhattak volna. A darab meséje Gostárd Pál körül forog, a ki mert gazdag fiu, tehát «eredeti». Mindent megvet, a mi rendes. Ennek ellenében mindig az utat, a «noch nie dagewesen»-t hajhászja. Feleségül kéri Alicet, a nélkül, hogy látta volna. Neki elég annyit tudni, hogy a leány kitünően ért minden sporthoz és hogy gazdag. Kezdetben békeségben élnek, de egy pár nap mulva már belejutnak a rendes kerékvágásba. Már t. i. az ilymódon keletkezett házasságok rendes kerékvágásába. És innen kezdve életük, vagyis a szindarab, már egy csöppet sem modern, tehát nem is «szezcesszió», hanem több mint közönséges. Lavedan gúnyra írta ezt

a darabot, ostorozni akarta vele azokat, a kiket illet, de Ambrus Zoltán fordításában és a Vigszínház előadásában a gúny egészen elveszett, a maró szatíra elsiklott, a mi megmaradt, az csak durvaság. A közönség tüntetően hűvös maradt.

A kadétkasszony. (Operette, írta Pásztor Árpád. Zenéjét szerzette Mader Raoul.) Pásztor Árpád nehéz föladatot tűzött ki magának: olyan operette-szöveget írni, a mely tessék a nélkül, hogy a tisztultabb izlést sértené. És meg tudta oldani. A szöveg ügyes. Verseinek beltartalma — noha a mese, mint az angol operetteké általában, csak gyengén függ össze — választékos, élvezetes, van bennük gondolat; a külső formája pedig rávall a tehetséges ifju költő fokozott gondjára. Mutatóul itt adjuk Bob-dalát az első fölvonásból:

Ha ragyogó, fénylő szemedbe nézek.
Világok kincse mind, mind az enyém.
A nagy gyönyörtől szívem szinte részeg,
És nem tudom, mit tennék érted én.
Hozzam le tán az égről a napot?
Hisz fényt szemed tüzétől ő kapott.
Keressek gyöngyöt tenger fenekén?
Gyöngyosor fogad nevetve int felém.

Majd enyém lesz minden éked,
Érte szívem jut tenéked.
És a szívem,
Egyre híven
Érted ver csak boldogságom,
Es e széles nagy világon
Nem lesz több oly tiszta álmom,
Mint az álmunk, szép virágom,
Mint az álmunk, édesem,
Legszebb kincsem én nekem.

A gazdagság, a kincs nem volt az álmom,
Jöjj bár szegényen, szíved add nekem,

És gazdagabb nem volt még a világon,
Mint én leszek, édes szerelmem.
Irigyem volna Krózus is talán,
Ha föltámadna s látna, drága lány,
S ha látna, hogy szemed reám ragyog,
Búsan zokogná: Im, koldus vagyok.

Bob tengerészhadnagy ugyanis szereti Lucy-t, egy angol kereskedő szép leányát, a kít azonban apja a kapitányhoz erőltetne nőül. A leány fúrfanghoz folyamodik, azután meg tengerészkadétnak öltözik. Innen a darab czime. Mader méltán osztozik a darab sikerében. Egyes zeneszámaik pár nap alatt az egész ország ismerni fogja. Egyetlen hibája, hogy az első felvonás hasonlíthatlanul szebb, mint a többi. Gyakorlott zeneszerzők ezt fordítva csinálják és jól teszik.

Pótlus.

Tinódy Sebestyén háza. A XVI. század lantosa, Tinódy Sebestyén, tudvalevőleg huzamosabb ideig lakott Kassán, sőt ott 1555-ben házat is vett 140 forintért. Kemény Lajos, Kassa város levéltárosa, levéltári okmányok alapján most kiderítette, hogy a ház, mely egykor Tinódyé volt s a melyben a lantos diák lakott, most is megvan a mostani Kovács-utcában, az 58. számú, mely most Gebrler tulajdona. Münster Tivadar polgármester elnöklete alatt most bizottság alakult e háznak emléktáblával való megjelölésére. Az emléktáblát tavaszkor fogják leleplezni.

Egy fiatal leány remekműve. Amszterdam-ból írják, hogy az ottani művészek közt nagy szenzációt keltett egy fiatal leánynak, Münszen Juliának, szoborműve, melyet a római díjjal tüntettek ki. A szobor a tavaszt ábrázolja s a díjat megítélt bíráló-bizottság jelentése szerint az utóbbi évtized egyik legnagyobbberú alkotása.

Egy festő tündérlaka. Csak művész képes olyan vállalkozásra, mint amivel Mortimer Meupes londoni festő földi lakát berendezte. Valóságos tündérpalotát építtetett magának. Nem sajnálta a fáradságot és személyesen utazott Japánba, ahol a díszitmények legnagyobb részét és a butorokat készíttette. Minden szobának más alakja van, amit a Japánban készíttetett falbúcsékkal értek el. A gyönyörű fogadóterem hatszögletű. Alig írható le az ébenfából faragott faldíszitmé-

nyek és szekrények sajátosság szépsége. A fedélig érő ébenfaajtók arany alapba rakott remek faragványokkal vannak díszítve. A sajátosság alaku és művészi faragványokkal borított butorzat minden szobában más-más nagyrértékű fából készült. Óriás fantasztikus keretbe foglalt velencei tükrök és vagyont érő gobelinek díszítik a falakat, míg a szekrényeken és konzolokon nagy műbecsű szobrocskák, keleti meszebecsék vannak művészi ízléssel elhelyezve. A műterem berendezése pedig páratlan.

Magyar költők szobrai a párisi világkiállításon. A kormány a párisi világkiállításon a magyar ház tudományos osztályában kiállítja a kiválóbb magyar költők mellszobrai. A szobrok közül az első csoport most készült el. Ez a csoport Vörösmarty, Kazinczy és Bessenyei mellszobraiból áll, a melyet Radnai Béla jeles fiatal szobrászunk készített. A bizottság a szobrokat már átvette és elismerését fejezte ki a művészeknek. A többi szobrok most készülnek és januárra valamennyi kész lesz.

Egy remekmű veszedelme. Leonardo da Vinci Urvacsorá-ját amelyet már félig elpusztított e század elején a nedvesség és salétrom, végromlás fenyegeti. A fal, a melyre a művész ezt a világhírű freskóképet festette, oly nedves, hogy a képet ma sürrü penész fűdi. A veszedelem akkora, hogy az olasz kormány külön bizottságot küldött ki, amely módot keres, hogy e remekmű romlását meggátolja.

A jaáki templom restaurálása. A jaáki ősrégi apátsági templomot, melyet egész nagyságában utánépítve mutattak be az e redévi kiállításon, tudvalevőleg olyan rozott állapotban találta annak idején a kiállítási bizottság, hogy restaurálását a leg-sürgősebben ajánlotta figyelmébe a kormány. A közoktatásügyi miniszter nyomában hozzá is látott a templom újjáépítéséhez. Az elmúlt három év alatt, az újjáépítési munkálatok nagyot haladtak. A főhajó tetőzetét már korábban lefedték, a főhajó déli oldalfala igen megromgált állapotban volt, melyet szintén teljesen lebontottak. A kőfaragó-műhelyben serényen folynak a munkálatok a lebontott déli fal alap-pillérein továbbá a déli oldalon volt négy eredeti

remek szép ablak, melyek teljesen eredeti stílből készülnek. A főhajót csücsíves boltozattal fogják készíteni, mely a — terv szerint — az 1900. évben kerül tető alá. A templom főkapujának a renoválása utoljára marad, mely igazi dísz lesz a sok vihart kiállt régi templomnak.

A zilahi Wesselényi-szobor. A 40-es évek nagy fiának, a börtönben megvakult báró Wesselényi Miklósnak Szilágyvármegye

szobrot készítettet, melyet Zilah város főterén fognak fölláttatni. A szobor, melyet Fadrusz mintázott, a 48-as eseményeknek azt a jelenetét ábrázolja, amint Wesselényi báró egy gubás parasztot fogad, aki könnyedén meghajolva a nagy férfiaval szemben áll, köszönetet mond a jobbágynak fölszabadításáért. A szobrot június havában fogják ünnepélyesen leleplezni a Wesselényi-nemzetség összes tagjainak jelenlétében.

☞ MINDENFÉLE ☞

Az Emke dolgai.

Az Emkéről írnak és beszélnek manapság sokat és tendenciózusan. Félre ne értesenki ezt, hogy tendenciózusan. Nem azt ríndom ezzel, hogy rosszakaratulag, hanem azt, hogy bizonyos célzattal. Ez a célzat éppen nem kedvező az Emkére, mert a célzat az, hogy feleljen meg az Emke jobban a hivatásának, vagy hogy feleljen meg egyáltalán annak. Erről a dologról érdemes beszélni s érdemes mérlegelni mindazt, a mit az Emkéről mondanak. Mert a vád, vagy mondjuk, csak a feddés egy olyan intézményt ér, melynek országpszóló a tekintélye, melynek zászlaját országoshírű férfiak tartják fennen s mert a magyar hazafiak áldozatkészségéből ez az intézmény immár milliókkal rendelkezik. De meg azért is, mert Az Emke az egyetlen nagyszabású magyar kulturintézet, melyet a társadalom teremtett meg és a társadalom tart fenn.

A vád az, hogy az Emke mai működési körében nem szolgál gyakorlati célokat és nem mutat föl gyakorlati eredményeket. Sőt még súlyosabb vád is hangzik: az Emke a külszínnek dolgozik, többet a reklámnak, mint az ügynek. A vád támogatására tömegtelen példát is mutatnak be a vádlók, a kiknek személyisége és föllépése egyaránt garancia arra, hogy a vádolásnak nincs semmiféle személyes éle, hanem csak az ügyet akarja szolgálni. Ezek a példák látszólag aprólékos dolgok. Olyasmikről szólnak, hogy kap-e egy erdélyi kis-

gazda néhány száz forintnyi magyar pénzt kölcsön, vagy sem. Vagy pedig: kap-e magyar lelkészt egy istenhátamögötti falu ötven-hatvan reformátusa vagy sem. És más effélék.

Az igaz, egy-egy ilyen példa nem mondana sokat, ha az ilyen példa magában állana és pár nélkül való volna. De még magában sem semmi az, a mit egy ilyen példa mond. Mert épp a kultüregetlenek hivatása a magyarság apró kulturszükségeire gondolni. Sőt ez elsősorban a hivatása. Mert az bizony nem használ a magyar kulturügynek, ha Kolozsvárott, vagy akárhol Erdélynek néhány országoshírű ember nagyot szónokol az Emkéért. Ez legföljebb külső dekórumot ad az Emkének, meg módot arra, hogy nagyobb tekintélyvel lépjen föl; de ezzel a nagyobb tekintélyvel az Emkének ott kell föllépnie, a hol a magyarság apróbb kulturszükségeit nyilatkoznak meg.

Az apróbb kulturszükségeleknél térek rá a magyarság apró anyagi szükségleteire. Valaki tán nagyot néz erre s ámulva keresi, hol az összefüggés a kultura és a pénzsükséglet között. Ezt az ámulatot azonban célszerű lesz bámulattá változtatni és ezzel a bámulattal méltóztassék az erdélyi oláh pénzüntezetek felé fordulni, az Albínák és társaik felé. Ezek az intézetek nem kulturegetlenek, hanem egyszerű pénzüntezetek, melyek adnak pénzt, szednek érte busás kamatokat és mégis egy-egy ilyen pénzüntezet kulturális góczpontja az oláhoknak. Mert ezeket a pénzüntezeteket olyan oláh

férfiak vezetik, a kik bár szeretnek jó pénzületeket kötni, de egytuttal tudnak oda is hatni, hogy a pénzkölcson révén tömörítsék a pénzintézet köré az oláhokat.

S manapság, mikor a pénzkölcson olyan nagy tényező a kiscgazda életében, beláthatni, hogy egy-egy ilyen pénzintézet cél-tudatos vezetéssel milyen sokat tehet. Nem tesz az Albina alapítványokat kulturális célokra, hanem abban, a ki pénzt kap tőle kölcson, azt a tudatot ébreszti, hogy oláh pénz az, a mit kap s hogy az, a ki oláh pénzt kap, köteles az oláh kulturát szolgálni, ki-ki a maga módja és képessége szerint.

Hát nem lehetne magyar pénz is jutni az erdélyi magyarság és oláhság közé? Olyan pénzt, a mely magán hordja azt a bélyeget, hogy magyar s a ki azt a pénzt kölcsonveszi és fölhasználja, tudja, hogy ezzel kötelezettséget vállalt a magyar ügy szolgálása iránt.

Hogy mi módon csináljon az Emke egy ilyen magyar pénzintézetet, hogy szövete-kezet legyen-e az vagy társaság, vagy más efféle, azt megtervelni nem áll rajtunk. Ezzel a tervvel foglalkozzanak azok, a kik az Emkét kívül-belül jobban ismerik. Mi csak fölvetjük ezt az ideát azzal a kívánattal, hogy ne országos hirt akarjanak csapni az ilyen intézetnek, ha ugyan megteremtik, hanem te-gyék működését intenzívvé és hatékonyvá.

Még egy vádat hallottunk: az Emke jö-vedelmeinek és működésének szinte egészét az erdélyi székelységre fordítja s az erdélyi nemzetiségekkel csak igen keveset foglal-kozik. Ha ez a vád alapos, hát súlyos is. Mert a kik az Emkét megalapították, azok ugyan főként arra gondoltak, hogy az erdélyi magyarság helyzetét erősítsék, de céljuk az is volt, hogy a magyar kulturát az erdélyi nemzetiségek közé bevigyék. A székelység, sajnos, nagyon is rászorol a támogatásra; körülárasztja az oláh tenger és elnyeléssel fenyegeti; jól is teszi az Emke, ha a székelységet különös gondjaiba fogadja. De megfélekedzene a nemzetiségek közt teljesítendő hivatására az Emkének nem szabad; már csak azért sem, mert ha a nemzetiségek a székelység körül erős-bödnek, a székelység annál nehezebben tud ellenállani a nemzetiségi áradatnak.

Igaz, hogy a nemzetiségek között mű-ködni kényelmetlen és sok bajjal jár. De a ki azt hirdeti magáról, hogy komolyan szolgálja a magyar kultúra ügyét, az vegye magára a kényelmetlenségnek s az ügyes-bajosságoknak a terhét és az ne restelje oda tartani mellé a viharoknak, melyek a nem-zetiségi tengeren feléje csapódnak.

Az lesz a magyar kulturának igazi hőse és az lesz az Emkének igazi bajnoka, a ki így fog dolgozni az Emkéért, nem az, a ki országgraszoló gyűléseket és országgraszoló banketteket toboroz össze az Emke zászlója alatt a magyar kultúra nevében. (P. Hsz.)

Magyar ember találánya. Egy fiatal fővárosi gépész, Maracchi Rezső, a ki a haditengerészetnél az ágyuk mellett tett szolgálatot, új ágyuszerkezetet talált fel, a mely gyors kezelés tekintetében az összes hatalmak ágyuit fölülmulja. Az új ágyu fölönnye az, hogy beállítás és irányzása könnyű és biztos. Az ágyut bármilyen egyenetlen területen, sőt hegyoldalban is fel lehet állítani, mert a lövés után nem mozdul ki a helyéből s így szükségtelen sik térre vinni, ahol a füzérek, nem lévén fedett állásuk, rendesen halomra lövik. Az ágyuk egyik tökéletessége az, hogy bármely irányba be lehet őket állítani, a nélkül, hogy alsó részét meg kellene mozdítani és e mellett szállítása könnyebb, mint a mostani ágyuké. Az új ágyu sok egyéb előnyén kívül különös figyelmet érdemel az, hogy az irányzást és kilövést egy ember végzi segédkezés nélkül, míg a mostani ágyuk kezeléséhez három ember kell.

Gróf Batthyány Géza és a magyar viselet. A mult héten elhunyt gróf Batthyány Géza életének egyik legfontosabb pillanata szoros összefüggésben állott egy rendkívüli nagy-hivatásu nemzeti mozgalommal. A mikor Schmerling lovag abszolút kormányzása milliókkal károsította meg a nemzeti vagyont a hátralékos adóknak katonai karhatalommal történt behajtása által, egyedül azért tudott a nemzet kellő ellentállást kifejezni, mert már előzőleg tömörült. Erről a tömörülés-ről Kossuth Lajos is megemlékezett iratáiban. A nemzeti ruhaviselet általános divatba hozatala egyike volt a legfőbb eszközöknek az összes magyar politikai pártok össze-

olvasására — társadalmi téren. A legelső nemzeti ruhaviseletet Batthyány Géza gróf és Batthyány Emma grófnő esküvőjén használták 1859 nyarán. A szép ara — korának egyik leggyönyörűbb szöke szépsége. A nyoszolyó leányok, az urnők, ugyszintén az urak díszmagyarban jelentek meg az esküvőn. Kiváltképen feltűntek néhai Keglevich Béla (később sógora lett az elhunytak) díszmagyar öltőnye, a melyek közül egyet az esküvőn, egyet a nászvigalmon, egyet pedig a népnünnepen viselt. Batthyány Géza grófnéknak dícséretes ujtását a nemzeti ruha viseletében azután szeptember végén utánozták az akkori ösmertebb írók és a Nemzeti Színház művészei; őszkor pedig már Pest polgárai és csakhamar Buda és a megyék kaputos lakosága is.

Áruküldés megrendelés nélkül — zsarolás. Ezt mondta ki elsőbírósaági határozat alapján a német birodalmi törvényszék egy esetben, mely a következő: Egy regensburgi kereskedő egy urhölgynek kávé ajánlott levelezőlapon, oly megjegyzéssel, hogy ha 8 napon belül tagadólag nem válaszol, ezt megrendelésnek tekintí s bizonyos mennyiségű kávé utánvétellel fog részére küldeni. Az urhölgy figyelembe sem vette a felszólítást, illetve arra nem válaszolt, mire a kereskedő a kávé elküldte s azt átvenni nem akaró címzettet ügyvédje útján azzal fenyegette. Az eset tudomására jutott az államügyésznek, a ki a kereskedő ellen zsarolás elkövetése miatt vádindítványt emelt. A büntető törvényszék az ügyészi vádindítvány alapján az illető kereskedőt vád alá helyezte s ezt a határozatot közbevetett felelkezés folytán a birodalmi törvényszék is jóváhagyta.

Az angol postásnök fizetése. Az angol postánál és távirónál körülbelül harmincz ezer hivatalnoknó van, kik helyzetükkel nagyon meg lehetnek elégedve, mint a következő táblázat mutatja:

A másodosztályú tisztviselőnő évi fizetése 55 font sterling (egy font sterling 12 frt), a mely évenként 2 font sterlinggel emelkedik 70 font sterlingig, ezután évi 5 fonttal 100 font sterling maximumig (1200 frt). Az első osztályú tisztviselőnő 105 font sterlinget kap és az 130 font maximumig

évenként 5 fonttal emelkedik. Főtisztnő évi fizetése 140 font sterling, mely 190 font sterling maximumig, évenként 10 font sterlinggel emelkedik. A segéd-gondnoknő évi fizetése 200 font sterlingre rug és az évenként 10 font sterlinggel emelkedik 240 font sterling maximumig. A rangidősebb segéd-gondnoknő fizetése évi 250 font sterling, mely évi 15 fonttal 300 font sterling maximumig emelkedik. A főgondnoknő évi fizetése 400—450 font sterling és az 500 font sterling [6000 frt) maximumig emelkedik.

Az angol postásnök és távirónők tíz évi szolgálat után nyugdíjigénnyel bírnak. — Legutóbbi időben még abban a kedvezményben is részesülnek, hogy férjhezmenetel esetén — ha az intézettől távoznak — végkielégítést nyernek. A végkielégítési összeg megfelel egyhónapi összegnek a szolgálati évek számával sokszorozva, de az egy évi fizetés összegét túl nem haladhatja.

A levélbélyeg eredete. A filatelisták általánosan azt hiszik, hogy az első levélbélyeg 1837-ben jelent meg és Sir Rowland Hill angol államférfi a föltalálója. Az bizonyos, hogy a levélbélyegek használatát a gyakorlatban Rowland szabályozta és magát teljes jóhiszemmel a levélbélyeg föltalálójának hitte. De voltak neki elődei. Egy francia ifjusági lap a levélbélyegekről írott cikkében kimutatja, hogy Trefrenberg képviselő a svéd országgyűlésen már 1823-ban előállott azzal az indítvánnyal, hogy a levelek előzetes bérmentesítését az állam által áruba bocsátott bélyeges levélborítékok útján eszközöljék. Az indítványt elvetették, de azért tény, hogy Trefrenberg már 1823-ban nemcsak a levélbélyeget, hanem a bélyeges levélborítékokat is föltalálta. De Trefrenberg sem «első föltalálója» a levélbélyegnek.

Csak egy kis . . .

Csak egy kis hervadt falevél,
Mit erre fűjt az őszi szél,
Rajta egy kis vízecpp remeg,
Mégis a szívet hatja meg!
Hisz arra int a kis levél:
Szívünk hiába küzd, remél;
A testünk is ily hervadó,
Ha jó a tél, ha hull a hó . . .

Krúzselyi Erzsike.

DAGMÁR SZERENCSEJE.

Regény a leányéletből. — Írta: *Herbert M.*

I.

A társaság békítőit menten, személyes vonatkozások nélkül, idegenek között minő szabadon nyilatkoznak az emberek, mikor a vonaton utitársaikkal beszélgetnek!

— Bah, — mondja az a szigorú arcú öregur, — beszélő emberünk annyi van, csodaszónokok egész rakása. A szónak tiszter annyi emberek akad, mint a tettek. Korunk szinte súlyed az egyének előtt hódolatban. Szinte borzalmas már a bukottak, sikkasztók, vesztegetők és vesztegetett tömege még a magasabb körökben is. Műveltségünk magas fokához épen nem illik az a fogalomzavar, mely a hatalom és igazság között a fejekben uralkodik. Ez már a tulon tulművelődés jelensége. Odahagytuk a természetes ember egyszerűségét és ezzel elvesztettük a nagyságát is. A mi nagy embereink képtelenek ama föladatok megoldására, melyekre pedig vállalkoztak.

— És mégis nagy idöket élünk, szölt élenken közbe egy szellemes arcú ifju ember, mely az utödoknak sok csodálatraméltót fog örökül hagyni. Korunkat áthatotta a tudásvágy, a művészeti érzék, a pompaszereget, a természet iránti érdeklödés. A reális élet, az ipar, a kereskedelem, a hadászat eddig még soha el nem ért fokon állanak.

— Szép, csodásan szép, — feleli rá az öregur, miközben leemeli kézitáskáját a hálóból, — nagyszerü ez mind. Hanem higjye meg igen tisztelt uram, hogy sokkal nagyobb dicséret volna korunk számára, ha azt mondhatnók róla, hogy az igazságosság iránt van finom érzéke.

Vessen egy tekintetet a parlament

törvényhozó munkásságára! Nézze, mi csoda törvényeket hoznak és hogyan járnak el, mikor a nép javáról és általános érdekéről van szó? Nevetnek és gúnyolödnek. Igazságosság és jogszeretet! jöjjön el a ti országotok. Az lesz aztán a nemzetek tavasza. Ajánlom magam, uram!

És fiatalos fürgeséggel leugrott az álló vonatról egyik kis állomás perronjára. A vonat pedig szöguld tovább a messze világba.

— Elvek, utópiák, — mondá Kalzov dr. miután magában maradt. — Ez is egyike azoknak, kik fejükkel akarják megdönteni a falat. Hanem érdekes, jellemző szilárd ember és tiszteletet gerjeszt. Régi időkből való.

Azzal elmerült újságjába. Kalzov dr. épen nem átlag-ember. A ki egyszer látta, mindig kérdezősködnie kell utána, mint Lord Byron modja. Halvány arcú ifju, kinek vonásai szenvedélyes lelket árulnak el, ám mozgulatai mégis kimérték, szavai megfontolvák. Tökéletes nagyvilági ur.

Gondolkodó és megfigyelő fő. A mellett szeretetreméltó és lekötelező. Egyike azon sima embereknek, kikről legközelebbi hozzátartozóik sem tudják, vajjon alapjában jó emberek-e, rossz emberek-e? Minthogy egyedül maradt a kupében, írészert vett elő és papirost, hogy levelet írjon. Képzeletteljes, válogatott sorokat ró egymás alá, de az megfelel hangulatának. Sok embernek szokása, talán neki is, hogy írásban egészen elütön fejezi ki magát, mint azt a hétköznapi élet beszédjében szokta.

«Anyám! Berlinből, hol a legelső orvosok egy tanácskozmányán kellett részt vennem, táviratban szölitottak haza. Sajnos, hogy mi orvosok sokkal több-

szőr fedezünk föl új betegségeket, új kártékony csirák az emberi testben, mint biztos szereket a betegség ellen. A mi tudományunk mindinkább csak tudomány lesz, de nem segít a szenvedő emberiségben. «Menthethetlen», «gyógyíthatatlan» a legtöbb beteg, ha egyszer miránk akar szorulni. Mindamellett ma örömteli az én keblem. Luczi egy kis fiuval ajándékozott meg és így most két jövő van kezembe letéve. Reményekről csak az az ember szóljon, reményekben csak az az ember hihet valóban, kinek gyermeke van. Megujul, jelentőségben nyer ez által az élet. Mit ér a tudomány, az erkölcsi méltóság, a lelki nemesség, mit érnek a kivivott világi előnyök csupán a mi mulandó énünknek? Valóban életrevaló érdekeink csak azok, melyeket egy jövő emberre átörökíthetünk. De mit érdekel engem az emberiség jövője, ha nincs közte senkim? Az én természetem ellentmond annak, hogy csupán másokért éljek. Erre, azt hiszem, csak olyan emberek vállalkoznak, kiknek saját érdekeik nincsenek, vagy kiknek saját világuk teljesen rommá lett. Mert eredetileg minden ember magáért hordja saját énjét. Fiam van, neked unokád; újra születünk, én is, te is; semmi sem veszett el abból, a mit te érettem tettél és szenvedtél: ő benne fog gyümölcsözni. Azt írják, hogy szép, egészséges gyerek. Följutottam tehát ismét az élet magaslatára, miután egy darabig lenni kellett járnom a mélyben, a kétségbeesés mélyében, mert azt hittem, hogy Luczi sohasem lesz számomra azzá, a mit férfi méltán várhat a szeretett nőtől. De azt mondják, hogy a gyermek a gondolat és érzelem új világába viszi anyját. Reméllek, sokat és nagyot. Fiamnak minden tekintetben kiválóbbnak kell lennie, mint én vagyok. Vállaimon fogom őt a magasba emelni. Anyám! áldj meg engem, áldd meg fiamat!»

Bezárta a levelet, azután másik ív

papírost fektetett maga elé. Szeme, mely eddig gyöngéden nézett, egy-két léles, hideg pillantást vetett ki a vonat ablakából. Irni kezdett, de minő más vonásokkal! Minő más gondolatok, minő más érzelmek.

«Kedves Joákim! El ne mulaszd, hogy anyánk nevelt lánya, a kis Banstein előtt kedvessé tedd magad. Finom, művelt leány és félmilliónak örököse. Azt hiszem, abban a nyárspolgáriás kis fészekben rajtad áll, hogy meghódítsd a kicsikét. Hathatósan figyelmeztettek, hogy a dúsgazdag örökösök nem akadnak oly sűrűn, mint kövecs a pataokban. A pénz pedig manapság döntő szerepet játszik az életben. Tehát vigyázz!

Jánosod».

— Csak czélt érnék általa, szólt, mikor átolvasta a levelét és miközben leragasztotta, megczimezte, elbeszélgetett magában.

— Most már fiam van, most már óvnom kell érdekeimet. Joákim követései pedig régen meghaladták a mértéket. De hiszen, ha nem volna minden az anyám kedvéért, már korábban is határt szabtam volna neki! — Fáradtan és elgondolkodva hátradőlt a bőrpárnára, hogy félálomban átengedje magát annak az elmosódott emlékeknek, mely Banstein Dagmár nevéhez fűződik.

Fönn történt a Fekete-erdő hegyei közt mélyen benn a fényüerdők ölében, hol méla csöndben évezredek egymás mellé sorakoztak az ormok és erdőt teremnek a völgyek. Büszke sziklacucson ott emelkedik szent Brigitta kastélya. A Horinsgrind égbenyúló fala védi meg északról, balról a Fekete-erdő, jobbról a Rajna mosolygó völgye tekint föl reá. Távolról, a látóhatárról mintha ideintegtetne Steinbach Ervin templomának tornya.

Magányos sétáján elkísérte Dagmárt, anyjának nevelt lányát. Hiszen bátyja

volt
előt-
ságt
ben
késő
ism

Ö
tott,
pár
leán
Gye
rajo
mul
még
kine
még
donn
moz
Akk
hato
lan g

G
naps
csill
önm
teive
körü
boru
ban
szori
szólt
kezet
a pill
íránt

Eg
bűnd
Mik
szóla

—
mi k
meg
gunk

—
keze
nak n
nünk

volt. Olyannak látta őt most is maga előtt, mint minőnek akkor látta a valóságban. Süldőlányka, kinek fejecskejében ábrándok hemzsegnék, a mikéért később oly nagy árt ad az ember, hogy ismét elveszítse őket.

Ő akkortáiban már egyetemet hallgatott, Berlinben is, Heidelbergában is pár félét és úgy tűnt föl a félszeg kis leány előtt, mint valami szellemóriás. Gyermekes képzetének egész erejével rajongott érte a leány. Ő titokban jól mulatott rajta, mert minden esze daczára mégis csak zöldike volt akkor még, a kinek vért csak érettebb szépségek, még inkább csak énekesnők és primadonnák fokozott élelmessége tudja megmozdítani. Nevelte a bamba kis lányt. Akkor. De ma, ma úgy érzi, hogy mégis hatott rá annak az egyszerű, cziczomátlan gyermeklánynak a varázsa.

Gyöngéd arczára a mint rásütött a napsugár, sötét szemeiben a mint fölcsillámlott az tűz, melyről számot még önmagának sem tudott volna adni, fűrtelvel a mint bohó játékot űzött a szellő, körül-távol a mint oly néma csönd borult rájuk... akkor, abban a pillanatban János átölelte a lány derekát, ajkára szoritotta ajakát és csókolta hosszan, szótlanul. A meglepett lány nem ellenkezett, nem védekezett. Akkor... abban a pillanatban János érzett, nemesen érzett iránta.

Egymásra néztek s mint a tettenért bűnösöknek, elpirult mindkettőjük arca. Szótlanul indultak meg a hazavivő úton. Mikor már közel voltak a házukhoz, akkor szólalt meg János:

— Dagmár, ne szólj senkinek arról, a mi kettőnk között ma történt. Tartsuk meg ennek édes emlékét csupán magunknak.

— De igen, — mondotta rá szégyenkezve a lányka. — Megmondjuk anyáknak még máma, hogy áldjon meg bennünket.

János föl kacagott.

— Te kis bohó. Mindaketten olyan fiatalok vagyunk még, csak nem kötjük már most le magunkat örökre? Azért, hogy egyszer megcsókoltam édes piczi szádát, azért még nem kérlek meg feleségül.

Erre aztán egy heves ütést kapott az arczába és még egyet és mielőtt meglepetéséből magához térhetett volna, elfutott a kis boszuálló lány az erdő felé hangosan zokogva. Soha embert oly szívzaggatóan sírni nem hallott János.

— Milyen tragikusan fogja ez föl az életet — mondá, hogy magát vigasztalja, de bensejében érezte, hogy ő cselekedett rosszul.

De hát ez régen volt és régen el is volt feledve. Abban a korban hamar feleli az ember az ilyesmit, hiszen különben is testvérek között történt. Hanem még ma is mosolygott arra a gondolatra, hogy ő vette volna el a kis Dagmárt, ő, a kinek oly magas igényei voltak az asszonyéppel szemben. De hogyan is hihette Dagmár, hogy ő komolyan szereti őt?

És milyen szigorúan büntette őt? Megsértett királyné módjára észre sem vette többé a lovagiatlan ifjút. Még csak anyjánál sem panaszkolta be. Tisztaságos, érintetlen szive megérezte, hogy szegyenéről hallgatnia kell. A szó csak tetézné azt. És most valószínűleg ez a kis lány lesz az öccse felesége. Vajjon helyesen cselekszik-e, mikor ez ártatlan teremtéshez utasítja azt a könnyelmű, bizalomra alig méltó ifjút, ki sima külseje alatt a legkiáltóbb önzést rejtgeti? Helyesen? Miért ne? Ő is csak korának gyermeke, ki magáévá tette a mai élet-fölfogás vezérelvét: én vagyok a minden! Helyesen? Miért ne? Hiszen csak nem tekinthet el az ember mindenben a saját hasznától, hogy mindent az általános kicsinyes, szentimentális jogvilág-

nál vizsgáljon! János ezt nevezte idealizmusnak.

Banstein Dagmár! Vajjon hogyan fejlődött mióta utoljára látta? Ez a Joákin a körülményekhez képest irigylésemeltő egy fickó lesz!

Elgondolkozott, miközben fáradtan hátradült. Gondolatai zavarosakká lettek, mint az rendesen történni szokott, mielőtt álom borítaná el az agyot. Elaludt, fejét a piros bársonypárnára hajtva. A félig elhálózott lámpa megrótt fénye megvilágította arcát, melynek vonásai olyan talányszerű ellentéteket fejeztek ki egyszerre. Homloka mélabút gyanyitát, arczéle eszme-gazdaságot mutat, arczán okosság és értelem fejeződik ki, szája, ajka a sima embert árulja el. Körülötte ujságok hevernek az ülésen, és füzetek, röpiratok, gyógyászatiak, bölcselietiek és szépirodalom. Azok közé a lázasan törekvők közé látszik tartozni, a kik a napnak minden pillanatát kihasználják, hogy lehetőleg kevés veszszen kárba abból, a mit az idő gondolatban és tudásban ayujtani képes. Szegény fejében elkönyvel mindent, a mit a tudományos, a művészeti, a politikai élet áramlása fölszínre hoz. És nem gondol arra, hogy éppen ezen rettenetes sokoldalóságunk miatt alig érünk rá arra, hogy emberek legyünk az emberek között, keresztények a nem keresztények között. Kalzov doktornak mint orvosnak kitűnő volt a híre, melyet előkelő emberek emlékezetes gyógykezelése által szerzett. Értett az egyénítés nehézművészetéhez. Tudott kedvesen és szellemen csevegni; asszonyok irányában udvarias volt, anélkül, hogy a tartózkodás köteles mértékét túl lépte volna, tudott emberekhez és viszonyokhoz alkalmazkodni és a hol kellett, engedékeny is tudott lenni.

Csak hogy mindig veszélyes az, ha az ember mindenben ügyes.

Jelleme már eredetileg szilárd volt, a

szerencse már zsenge korában rá mosolygott, mikor oly kedvező viszonyok közé élte őt, mégis csak vas szorgalom árán és a kínálkozó alkalom figyelmes mindenkori fölhasználása által jutott oda, hogy elismert tekintélyt és független léteit biztosítson magának.

Most már tulajdonosa egy világhírű győgyintézetnek, boldog férj, kinek előkelő ifju neje Hamburg legelső pénzarisztokrata családjából való, van pompás kényelmes háztartása — és boldog apa.

Mikor fiára, az egészség és kegyelem ezen legtermészetesebb ajándokára gondolt, akkor volt legboldogabb. A boldogságnak kiapadhatatlan forrása — a gyermek. Új színben tűnt föl jövője előtte. Szívének elhamvadt hevét, a már-már alkonyuló életkedvét újra éleszté benne az a gondolat — hogy neki fia van.

... Éppen fiáról álmodott, mikor erős fény hatolt a lecsukott héjon át szemébe. A vonat berobogott a pályaudvarba. Annak villanyvilágítása költötte föl.

A pályaudvarban ember ember hátán nyüzsgött. Köztük egy öreg szolgálja is, ki reá várt. A szolga arczán bizonyos zavart vett észre. Az öreg mintha jobban meggörnyedt volna ama tizenégy nap alatt, míg ő odajárt.

Ideges borzongás futotta át testét. Közeli fenyegető vésznek előjele.

— Talán csak jól vagytok öreg? Kiáltott rá, mikor kiugrott a vasuti kocsiából.

A szolga másra fölhuza fehér szemöldökét.

— Nem kapta meg doktor ur a sürgönyünket?

— Semmitsem kaptam. Nőm talán beteg?

— Nem jól van, nagyságos uram! — felelt Jakab és előre sietett a kocsihoz. Kalzov maga nyult a gyepelő után és vágatásra nógatta lovait.

Az a pár szó «nem jól van!» folyton a fülébe csengett. Tegnap este még megnyugtató hírt küldött a segédorvos; és ő egy pillanattal sem gondolt arra, hogy esetleg baj is eshetik. Jakabtól nem kérdezett semmit. Mintha egymáshoz tapadtak volna ajkai. Hisz egy pár pillanat múlva ugyanis megtud mindent. De azok a pillanatok éveknél tünnek föl most, és valami titkos érzés folyton azt suttogta, hogy a legrosszabb vár otthon reá — a halál.

Oly hidegen fogadta ezt a gondolatot, mikor első ízben jelentkezett, mintha neki semmi köze sem volna ahhoz, de aztán megint megborzongatta ez a hidegség. Érthetetlen volt előtte, hogy miért éppen most kellett neki Berlinbe utaznia?! Most, mikor — —! Tizenégy nap előtt még oly fontosnak tetszett neki az a gyógyászati értekezés, most azonban már semmit sem ért az ő szemében. Hogyan is tudta elhagyni ilyenkor nejét!?

Befordult a gyógyintézet káprázatosan kivilágított kapuján. A ködös esti légen át tekintete rögtön a kivilágított ablakokra tapadt. Szomoru, gazdag otthonára. Segédorvosa, magas, karcsu, szőke fiatal ember, félszegen és lesütött szemmel jön eléje a lépcsőn. Szemből csilán ki a mély és őszinte bánat.

— Müller! az Istenért! mi történt?

Müller hallgat. De aztán kitör belőle a zokogás:

— Légy férfi, János!

Kalzovnak nincs már neje, nincs gyermeke.

Alacsony, őszfűtős nő siet feléje:

— Szegény, szegény fiam!

De Kalzov nem hallja az anya szív-fájdalmának hangját. Csak azt látja, hogy anyja itt van.

— Anyám! te itt vagy, itt voltál előbb mint én. Óh hogyan hagyhattam őt el a nehéz órában?!

A fájdalom érzését elnyomja az önvád.

Gépiesen megy föl a lépcsőkön, megy be lakásába. Ugy érzi, hogy ő most egyalakinek rettenetes sorsát távolról szemléli. A fájdalom elkábította, érzéketlenné tette. Hideg és mozdulatlan benne minden szál ér, minden csepp vér.

Körülnézett. Mindenütt rendetlenség, mindenütt zavar, mint a hogy az lenni szokott a házban, ha hirtelen betegség lepi meg, vagy a halál köszönt be váratlanul. Kertészfiuk babérfákat czipelnek be, melyek szétlehelik nehéz illatjukat, előhírnökét a frissen hantolt sírnak, melyet el nem feled soha az, ki egyszer életében fájdalom közt szivta be. Keresztül halad a finoman, izlésesen butorozott szobában, mintha keresne valamit. A hálószoba ajtajánál megáll. Nem meri kinyitni az ajtót. Valami úgy nyomja a mellét — benyul a zsebébe. A kis tok volt az s benne a szép gyémánt ékszer, melyet Berlinben vett Luczinak. Milyen gyermekes örömet szerzett volna neki ezzel, úgy szerette a csillogó ékszert, be nem tudott telni véle. Odadobta az asztalra.

— Zsibáru! mondja és keserűen nevet.

Végre mégis be kell mennie a halottas szobába. Senki sem követi oda, még anyja is hátramaradt. Ott csak neki szabad, neki kell lennie.

A hálószobában szemébe ötlük minden csekélység. A pompás gyűjtemény, mely Luczi öltözködéséhez volt való. A falon ott függ még a fehér, csipkés pongyola, melyet Luczi az utóbbi időben reggelenként hordott és melynek ára miatt ő szeretetlenül zsörtölődött, mint Luczi panasolta anyjának. A nagy tükröt fekete fátyol borítja. Látja ott ülni a szőke asszonykát, a mint gömbölyű karjait feje fölé emeli, hogy igazítson egyet a haján. Hallja a mint nevetve sóhajta mondja: «Oh Jancsikám, az valami borzasztó lehet, ha az ember megöregszik és elrutul. Én azt tul nem ér-

ném. Te, ha a baba leány lenne, én csak úgy szeretném, hogy szöke legyen. Aranyzóke persze! Istenem, ha vörös lenne a haja! Attól félek, hogy valóban vörös hajú lesz.

Ő meg nevetett rajta és könyvedén oda vetett valami válaszfélét. Luczi gondolatai az övétől mindig nagyon messze jártak. Olyan könnyen elbánt velük. Az asszonyka sohasem kérdezett tőle valamit. Kényelmes volt, víg és világias. Férje életében pusztán valami olyas mellékes körülmény.

Mellékes dolog! Így mondotta sokszor önmagának. És ez az emlék most bántotta lelkét.

Kérlelni szeretett volna és nem volt kit kérlelni.

Karbol és más orvosszerek, füstölőgő viaszgyertyák szaga vegyült egybe az élővirágok illatával és ez ráült a mellére, ez fojtogatta torkát, kábitotta elméjét.

A szép fehér ágyra, hol kiterítve nyugodott a fiatal asszony, virágokat szórtak. Minő ellentét: élő virágok a halott körül! Vagy tán nem is. Tépett virágok a letört ifju élet bucsuzatói.

A fiatal asszony — kinek arcán ott ül a kín a szenvedés nyoma, kinek vonásai még mutatják a meglepetést, melylyel az anyaszív legnagyobb fájdalmát fogadta — holt gyermekét ott tartja karjai között.

Kalzov szívébe nyilal ez a látvány. Szabad-e férfiúnak oly súlyosan vétkezni asszony ellen: hogy szívből sohasem szeretete őt? Mennyit szenvedett miatta az az asszony, a kit ő sohasem szeretett?

Kalzov vigasztalanul temeti arczát kezébe. Önvádak gyötrik. Oh a halottak, az ő lezárta, néma ajkukkal mennyi, mennyi szemrehányást mondanak el! Mit életökben sohasem mondhattak.

Elhagyta őt akkor, mikor mellette kellett volna lennie. A hiu, fiatal asszonyt magára hagyta akkor, mikor az legjobban rászorult volna tanácsaira.

Megvolt győződve róla, hogy rendesen fog végbemenni minden. Gondtalanul távozott, mert ámba voltak is néha pillanatnyi aggodalmai, elhessegette azokat. «Eh mit? Naponta ezer asszony-nak születik gyermeke! Hát aztán?!» — De most, e pillanatban keserű fájdalmat okozott neki, hogy ő ezt a szegény teremtést sohasem szerette annyira, hogy sorsával komolyan törődött volna. És érezte, hogy ezt a szerencsétlenséget soha, még az örökkévalóságban sem fogja magának megbocsájtani, soha!

Ezt a házasságot külső tekintetek fűzték egybe. A szép fiatal, előkelő és hirneves orvos elvette a csinos és gazdag örökösöt. Együtt is olyan életet folytattak, mely a divatnak megfelelt. A világ nem talált volna semmi kifogásolni valót rajtuk. De szívük . . . abban ür maradt, betöltetlen helye az érzelemnek, a szeretetnek.

És ime a borzalmas vég! Kalzov kimment a nélkül, hogy a halottat érintette volna.

Mint orvos látta a szenvedés ezer nemét, ezer alakját és azt hitte, hogy ismeri is. Pedig csak most ismerte meg, mikor a tövis az ő testébe, az ő vérébe tört utat a gyötrelmeknek.

És azt mondta, hogy ez elviselhetetlen.
(Folytatása következik.)

Szerkesztői üzenetek.

Ő Nagys. N. M. Budapest. Köszönettel fogadtuk. Egységesen a jövő számban. Szabad még kérni?

V. J. Nem lehet. Jobb nem akadt?

Károly. Ahhoz Krózus kincse is kevés volna.

M. D. Igéret szép szó . . .

Ifju. Bármely könyvkereskedésben.

R. H. Miért avatkoznék ön a mások dolgába? Az ilyesmiért nem is jár köszönet.

Döbrentei. Gazdasági intézet van Keszthelyen, Debreczenben, Kolosmonostoron. Hat középiskolai osztálylyal.

B. J. Pilis-Szántó, T. L. Közölhetetlenek.

A rákosi szent. A legnehezebb földadatot választja: ne írjon; de ha erre nem képes, legalább ne bocsássa világgá.

ÖRÖKZÖLD

SZÓRAKOZTATÓ

ÉS TANULSÁGOS KÉPES SZÉPIRODALMI FOLYÓIRAT

SZERKESZTI

BUDAY ALADÁR

1900. Január 16.

Megjelenik minden hó 1-jén és 16-dikán
kétíves füzetekben
32 oldalnyi terjedelemben, borítékban.
Mutatványszámot készségesen küldünk.

Megrendelhető

Budapest, IV. ker., Ferenciek-tere 8. sz.

Előfizési ára egy évre 5 kor., félévre 2 kor. 50 fillér.

Egyes füzet ára 24 fillér.

TARTALOM.

<i>Hova vágyom?</i> Költemény 33	<i>A gomblyuk.</i> Humoreszk. Irta HENRY DU PLESSAC 49
<i>A nő mint élettárs</i> 34	<i>Merengés. Idyll.</i> Költemények. Irta HALÁSZ I. 53
<i>Honvágy.</i> Költemény. Irta BUDAY JÓZSEF 36	Képeink. Honvágy (36), A hit szemével (41), Édes, édes anyám! 53
<i>Utolsó találkozásom Petőfivel.</i> Irta JÓKAI M. 37	Művészet. Uj darabok 54
<i>A Jugovicsok anyja.</i> Költemény. Irta DÖMÖTÖR PÁL 42	Mindenféle. Az Enke dolgai 56
<i>Warmbrand-Vrabélyi Stefánia</i> 43	<i>Csak egy kis . . .</i> Költemény 58
<i>Esti ábránd.</i> Zongorára 44	Regény-csarnok. Dagnár szerencséje. Irta HERBERT M. 59
<i>Gyógytudomány a XIX. században</i> 46	
<i>A vihar.</i> Elbeszélés. Irta TÓTH BÉLA 47	
<i>Elfeledtem.</i> Költemény. Irta MIKLÓSSY F. 48	

☞ BEMUTATÓ ☞

Szórakoztató és tanulságos képes szépirodalmi folyóirat: ez lesz az „**Örökzöld**”.

Olyan lap, mely az olvasónak lelki épülésére szolgál, őt szórakoztatva oktatni, neki egy pár kedves órát szerezni: egyaránt képes lesz. Tartalmában változatosságra törekszünk és arra, hogy irodalmi becse legyen.

Lélekemelő szép *olvasmányok!* Komolybecsű *költemények!* Gyönyörű, érdekes, erkölcsös *regények!* *Elbeszélések!* *Tárcaák!* Jóízű, mulattató *humoreszkek!* Ezek vannak a programmban.

Ehhez járulnak szép *útleírások, tanulságos fejtegetések a történelem, művelődéstörténet, az irodalom, művészet, a természettudomány, technika és ipar teréről.* Életrajzok a társaság kimagasló alakjairól. Tanulságos és szórakoztató *csevegések* korszerű kérdésekről és a napi eseményekről. Mindenkinék meg lesz benne a maga olvasni valója. A családapának, anyának, a felnőtt leánynak, az ifjunak. Így válik majd az „**Örökzöld**” a család benső, meghitt barátjává. Érdekes *képei,* szöveg közé nyomott *ábrái, ékítőményei* izlések és megkapóak lesznek. Mindent el fogunk követni, hogy az „**Örökzöld**” az olvasók igényének minden tekintetben megfeleljen.

De ne feledjék, hogy földadatunkban csakis az olvasóközönség bizalma, pártolása, áldozatkészsége és együttműködése által tudunk megfelelni.

A mi jelszavunk: **A jóból a legjobbat.**

A szerkesztő-kiaadó.

Az „Örökzöld” előfizetési ára:

Félévre	2 korona 50 fillér.
Egész évre	5 korona.
Egyes szám ára	24 fillér.